

KNJIZEVNIK
TINE
DEBELJAK
1903-1989

Dr. Tine Debeljak je dobil spomenik v Skofji Loki

Duhovno življenje

BUENOS AIRES • LETO 71

1

JANUAR 2004

Od zgoraj in od leve:

1. in 2. V nedeljo, 9. novembra 2003, sta v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi praznovala srebrnomašni jubilej mons. Andrej Stanovnik in lazarist Vinko Bokalič. — 3. V torek, 25. novembra 2003, ko se je Škofja Loka poklonila spomenu dr. Tine Debeljaka, je ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode vodil sošauvanje in imel homilijo v cerkvi sv. Jakoba. — 4. Nadškof Rode bla-goslavlja Debeljakov kip. — 5. Toni Burja, župnik v Št. Jakobu ob Savi mašuje za priseljence iz Argentine (Foto: Janez Jereb). — 6. V nedeljo, 16. novembra, je v Našem domu v San Justu predaval jezuit p. Alfredo Saenz o Antoniu Gramsciu in kulturni revoluciji (Foto: Stane Snoj). - 7. Jožejka Debeljak Žakelj govori ob odkritju spomenika njenemu očetu.

metropolit dr. Franc Rode vodil sošauvanje in imel homilijo v cerkvi sv. Jakoba. — 4. Nadškof Rode bla-goslavlja Debeljakov kip. — 5. Toni Burja, župnik v Št. Jakobu ob Savi mašuje za priseljence iz Argentine (Foto: Janez Jereb). — 6. V nedeljo, 16. novembra, je v Našem domu v San Justu predaval jezuit p. Alfredo Saenz o Antoniu Gramsciu in kulturni revoluciji (Foto: Stane Snoj). - 7. Jožejka Debeljak Žakelj govori ob odkritju spomenika njenemu očetu.

NEGOTOVOST in UPANJE

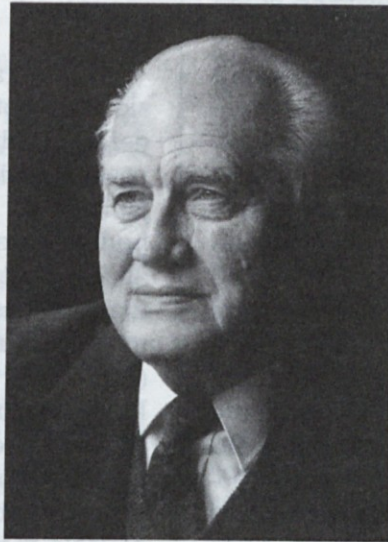
MARKO KREMŽAR

Ob pričetku novega leta navadno govorimo in pišemo o veselih pričakovanjih, o napredku in dosežkih, ki nas čakajo v bližnji prihodnosti. V sedanjih razmerah pa se zdi, da se kaže ustaviti ob misli, da je življenje sicer lepo, a da je neredko tvegano in nevarno, vedno pa negotovo.

Od zibelke do groba spremlja človeka negotovost in človeštvo se zaman trudi, da bi bilo bivanje na planetu varno in predvidljivo. Vendar so dobe in kraji, kjer občutek negotovosti prestopi neko mero in negotovosti prestopi neko mero in takrat se ljudje zavemo svoje trhlosti bolj kot navadno. V tako obdobje se pomika polagoma sedanja družba, tako v Argentini, kakor v Sloveniji pa tudi drugod po širnem svetu.

Še ne dolgo tega je bila Argentina, kljub svoji politični nestabilnosti in gospodarski nepredvidljivosti, varna dežela. Zdaj ni več. Človek se ne boji zdaj le za svoje prihranke, ne ugiba le, kaj naj ukrene, da bo preskrbljen za starost, marveč, kako naj se celo ob belem dnevu obvaruje pred krajo, ropom in osebnim nasilstvom. Negotova je sedanost, pa tudi prihodnost. Vlade so nepredvidljive, obljube imajo trajnost muhe enodnevnice in sredi ukrepov in protiukrepov je težko uganiti jutrišnjo smer.

Tudi rojakom v Sloveniji negotovost ni nepoznana. Vlade, ki usmerjajo svojo politiko po kratkoročnih koristih in ne priznavajo vrednot, so nepredvidljive, pa tudi vstop v Zvezo evropskih držav odpira Slovencem vrsto negotovih možnosti, a tudi tveganj. Pri tem ni toliko vprašanje, kaj čaka v novih razmerah slovenski narod, kakor, ali bomo Slovenci hoteli sprejemati nove izzive in odgovornosti, ali bo v nas dovolj notranje sile, da bomo novim razmeram kos? Ali bomo dovolj samozavestni, dovolj iznajdljivi, dovolj pogumni? Nič, kar je vrednega, ni zastoj, vendar, ali bo večina rojakov hotela vztrajati in

plačevati ceno za obstoj svojega naroda?

Vsak pozna le svoje odgovore na gornja vprašanja, a skupni odgovor svobodne družbe je zaviti v negotovost in le na poti bomo videli, kdo bo vztrajal in kdo omagal. Res je pred takimi in podobnimi negotovostmi stal naš narod že mnogokrat in je preizkušnje prestal, a to negotovosti ne zmanjša.

Podobno raste občutek negotovosti tudi v ostalem svetu. V manj razvitih deželah je negotovost stalen gost, a tudi prebivalci najbogatejše države sveta se

vedno bolj zavedajo, da jim nihče ne more zagotoviti varne in gotove prihodnosti. Gospodarska dinamika ne poteka vedno po predvidenih tirnicah in mednarodni terorizem je vnesel na politično šahovnico nove faktorje, ki večajo pa tudi ustvarjajo negotovosti, različne od onih, ki jih je poznala nekdanja, do neke mere predvidljiva, mrzla vojna.

Celo razvoj znanosti in tehnologije, ki se prehitava z vedno večjo hitrostjo, dodaja k negotovosti, kajti vsaka tehnološka sprememba predstavlja novo iskanje ravnovesja na političnem in na gospodarskem polju. Vendar večina ljudi gleda na spremembe na področju znanosti in tehnologije z upanjem. Imajo prav, kajti globlje poznanje narave in njenih zakonov, ki pomeni spoznavanje stvarstva, človeštvu lahko lajša življenje. Vendar komaj se znanja polastijo sebičnost, pohlep in napuh, postane tudi to vir negotovosti in nemira.

Sredi negotovega sveta, kljub nemirom in krizam, pa je med ljudmi vseh ras in slojev opaziti znake rastoče solidarnosti. V Argentini ni bilo nikdar, poleg raznih karitativnih ustanov, toliko preprostih posameznikov, ki bi ob lastni revščini in zbežanosti, posvečali del svojega časa ubožnejšim od sebe, kot to vidimo v zadnjih letih. Množica tihih neznancev, ki s svojimi skromnimi sredstvi

pomaga, da razne improvizirane jedilnice in kuhinje dajejo hrano dan za dnem in leto za letom množici otrok in družin, da ne omagajo od lakote, se stalno veča. Prav tako raste število podjetij, ki na ta ali na oni način pomagajo vzdrževati razne dobrodelne akcije ali imajo v proračunu tudi socialne dejavnosti. Ob nesposobnosti državnih podvigov na tem področju je reakcija civilne družbe na izzive krize znak, da je v družbi še veliko zdravih sil. Tudi v Sloveniji delovanje Karitasa s svojimi številnimi prostovoljci dokazuje, da je v narodu, kljub slabim političnim vodnikom, veliko požrtovalnosti in volje do življenja. Taki znaki, ki jih je mogoče opaziti v večji ali manjši meri po vsem svetu, upravičeno vzbujajo upanje.

Kdo so ljudje, bodisi na tej ali na oni strani oceana, ki žrtvujejo ne le denar, temveč svoj čas, delo in ugodje za blaginjo bližnjega, ki je v nesreči? Brez dvoma so to osebe, ki niso bolešno navezane na svoje imetje. Pohlep in skopost sta moralni bolezni, ki uničita v človeku jasnost pogleda do take mere, da je nesposoben opaziti realnost okoli sebe, s tem pa tudi občutiti bedo bližnjega. Lahko jima zapade vsak človek, ne glede na količino imetja, čeprav so bolezenski znaki pri premožnejših bolj vidni. Vera, ki človeku usmeri pogled v onstranstvo, pomaga, da se ju ubranimo. Zato ni čudno, da najdemo med prostovoljnimi socialnimi delavci po večini verne ljudi. Kdor vidi smisel svojega življenja v tostran-

skem užitku, bo težko žrtvoval neznanim ubožcem najdragocenejše, kar ima - svoj čas. Večina solidarnih ljudi črpa svoj čut vzajemnosti iz vere, da smo ljudje na zemlji le popotniki, sopotniki na poti k večnemu cilju. Pa tudi tisti neverni, ki se čutijo soodgovorne za uboge okrog sebe, so na dobri poti, da preko revnih in zapuščenih odkrijejo Njega, ki je vir vse solidarnosti.

Dokler rastoče potrebe večajo med ljudmi tudi skrb za potrebne in dokler se ta skrb izraža v delih usmiljenja, je celo sredi najhujše negotovosti upravičeno naravno, človeško upanje. Kristjani pa se ob misli na Jezusovo tolažbo: „Ne bodite v skrbeh za svoje življenje, kaj boste jedli ali kaj boste pili...“ (Mt7,35), spomnimo še drugih njegovih besed: „Karkoli ste storili enemu izmed... mojih najmanjših bratov, ste storili meni.“ (Mt25,40) V teh stavkih je nakazan temelj krščanskega tostranskega zaupanja, pa tudi naš osnovni socialni program. Nobena negotovost ni tako zaskrbljujoča, da bi smela omajati krščansko upanje, nobena nesreča tako velika, da je ne bi olajšala medsebojna ljubezen. Obe omenjeni kreposti pa temeljita na veri v dobrega, vse-mogočnega Boga, v skupnega Očeta, v Duha Tolažnika, ki nam daje moč in pogum, da sredi negotovosti ne omagamo, in v Sina, Kralja sveta, ki nas je na večer pred svojim trpljenjem pripravil na stiske in preizkušnje z besedami: „Zaupajte, jaz sem svet premagal.“ (Jn16,33)

Škof Andrej Stanovnik — začasni generalni tajnik CELAMa

V petek, 19. decembra, je argentinska katoliška informativna agencija AICA objavila sporočilo, da je bil mons. Andrej Stanovnik, kapucin, ki drugo leto vodi škofijo Reconquista na severu Argentine, imenovan za začasnega generalnega tajnika Škofovskega sveta Latinske Amerike, poznan pod imenom CELAM, ki ga je na prošnjo škofov Južne Amerike in Karibov leta 1955

ustanovil papež Pij XII. CELAM s svojo dejavnostjo združevanja, duhovnosti, stalnega izobraževanja in raziskovanja pomaga 22 škofovskim konferencam od Mehike do Argentine. Redni zbor predsednikov in delegatov škofovskih konferenc vsaka štiri leta izvoli predsedstvo. Sedanji predsednik CELAMa je nadškof v Santiago de Chile, kardinal Francisco Javier Errázuriz Ossa.

Škof Andrej Stanovnik, član kapucinskega reda, se je rodil v slovenski družini v župniji Marije Kraljice v Lanusu na južnem delu argentinskega glavnega mesta Buenos Aires, kjer je pred kratkim tudi praznoval srebrnomašni jubilej. V novi odgovorni službi mu voščimo Božjega blagoslova in varstva Naše Gospe iz Guadalupe, zavetnice Južne Amerike.

DUH RESNICE, KI OŽIVLJA

FRANC RODE

„Za vas je bolje, da grem; kajti če ne grem, Tolažnik ne bo prišel k vam; če pa odidem, vam ga bom poslal“ (Jn 16,7). S temi besedami Jezus nakazuje, da se Božji načrt odrešenja dokončno uresniči in dopolni z darom Svetega Duha. Brez prihoda Svetega Duha bi bilo človekovo odrešenje nedovršeno.

Brez dejavne navzočnosti Svetega Duha bi bila časovna razdalja dveh tisočletij, ki nas loči od Jezusa, kot nepremostljiv prepad, kot nepovratna preteklost. Jezus bi bil zgolj sijajen vzor nekje iz oddaljenih stoletij kot Sokrat ali Buda. Ne bi bil Živi v nas in za nas. V Svetem Duhu pa Jezus postaja naš sodobnik. Njegovo delo odrešenja se med nami in v nas dogaja tudi danes, prav ta hip. On je „Duh resnice“, ki s svojo ljubeznijo oživlja in napolnjuje zgodovinska obdobja vseh krščanskih rodov.

Brez Duha ne bi bilo resnične vere. Resnična vera ni nekaj zgolj tradicionalnega, še manj je to zgolj zunanja formalna pripadnost Cerkvi, ki jo kristjan živi iz lenobe ali iz nasilja, ki si ga dela, ne da bi vedel, zakaj. Resnična, živa vera se lahko poraja samo iz notranje moči Svetega Duha. Tudi udeležba pri bogoslužju kot zgolj zunanja oblika izpolnjevanja dolžnosti še ni pravo krščansko življenje. Zunanje stvari, tudi velike in svete,

Nagrada za film o Petru Opeki

Ukrajina — Film o delovanju kandidata za Nobelovo nagrado Petru Opeki, ki deluje med smetiščarji na Madagaskarju, in o gradnji tako imenovane Koroške vasi, je bil ponovno nagrajen. Po nagradi lani na Slovaškem je film Mirka Bogataja in snemalca Ivana Klariča prejel tudi Veliko nagrado (Grand prix) na 5. mednarodnem festivalu evropske radiotelevizije malih narodov in narodnosti v Užgorodu v Ukrajini. Na tekmovanje je bilo prijavljenih skoraj 300 filmov iz 24 držav. Žirija je bila pri odločanju soglasna le pri dokumentaciji o Petru Opeki.

KALKUTA — Na dan beatifikacije Matere Terezije 19. oktobra 2003 so znano ulico Wellington Crescent preimenovali v Ulico Matere Terezije. V 51 cerkvenih središčih so zastoj razdelili hrano več 50.000 revnim. Te dni so bili tudi na več krajih možni brezplačni zdravstveni pregledi. Vse to so sklenili 26. oktobra z medversko molitvijo, pri kateri je bilo prisotnih več kot deset različnih verstev in Cerkva. (*Ave Maria*)

so lahko prazne, če v njih ni iskre življenja, ki jo zaneti Gospodov duh. Zapovedi so del krščanskega življenja. Toda če njihovega izpolnjevanja ne motivira resnična ljubezen, prava svoboda Božjih otrok in živi Duh, ostane to le izpolnjevanje dolžnosti, ki utruja; mrtvo truplo brez duha, čeprav je navzven videti neoporečno.

Sveti Duh je tisti, ki stori, da Jezus ostaja večno živi in sodobni. On nam daje milost žive vere, on vžiga v naših srcih ogenj ljubezni, da veselo in svobodno odgovarjamo na Gospodove zahteve. Zato ga bogoslužje imenuje „dar Boga najvišjega, živi vir, ogenj, duhovno maziljenje“. Zato je Sveti Duh radost in tolažba verujočega srca, gotovost o Božji zvestobi na poti skozi temno globel življenja.

Cerkev, skupnost Jezusovih učencev, se zaveda, da se je je prav na začetku njenega obstoja dotaknil Sveti Duh, in ta mladostna sila jo oživlja skozi stoletja. To, kar velja za Cerkev, velja za vsakega kristjana. Sveti Duh se nas je dotaknil v globinah našega bitja, odkar smo povezani z njim po krstu in utrjeni po birmi.

Zgodi se, da mladostna sila Duha v Cerkvi tu in tam zakrni. Nemalekrat kristjani celo pozabimo nanjo. Vendar je vselej navzoča tako v Cerkvi kot v slehernem kristjanu. Zato moramo vedno znova prositi za ta dar, ki nam je že dan. Prosim, da se nas dotakne z vedno novo svežino, da iz nas in Cerkve naredi pristno, živo, mladostno, drzno občestvo Jezusovih učencev.

Iz knjige Stati inu obstatu

Sonet

LOJZE GROZDE

*Strašna je podoba današnjih dni;
ljudje kot slepci težko hodijo,
brez ciljev, cest v nejasnost blodijo,
zavrgli prave, ravne so poti,*

*zavrgli Sonce, to luč vseh luči,
in vse luči, ki k Njemu vodijo,
se obsodili, se še sodijo
in lastna sodba jih v prepast drevi.*

*Jaz bom pa stopil v sredo naših dni,
potegnul jim obvezo raz oči,
pokazal prave, ravne jim poti,*

*ki peljejo do vira vseh luči.
Zato planili bodo, vem, na mene,
vendar me zato ljubezen žene.*

MARIJA IN NJENO SREDNIŠTVO

Bog Oče je v zgodovini odrešenja načrtoval Marijino navzočnost. Ko se je odločil, da pošlje svojega edinorojenega Sina na svet, je hkrati določil, naj pride k nam tako, da se bo rodil iz žene, kot pravi sv. Pavel v Pismu Galačanom (4,4). Prav tako je hotel, naj ta žena Božjega Sina, ki ga bo sprejela kot prva predstavnica človeškega rodu, posreduje vsemu človeštvu. Marija je torej med Očetom in človeštvom kot mati, ki slehernemu človeku posreduje Sina Odrešenika.

Za razumevanje Marijine navzočnosti na poti k Očetu moramo najprej skupaj z vsemi Cerkvami priznati, da je Kristus „pot, resnica in življenje“ in edini Srednik med Bogom in ljudmi. Marija je vključena v edinstveno Kristusovo sredništvo in je tako popolnoma v njegovi službi. Zato „*Marijina materinska naloga do ljudi na noben način ne zatamnjuje in ne zmanjšuje tega edinega Kristusovega sredništva, temveč razodeva njegovo učinkovitost*“ poudarja drugi vatikanski cerkveni zbor (C 60). Marijino materinsko sredništvo je sredništvo v Kristusu. „*Ves zveličavni vpliv blažene Device na ljudi namreč ne izvira iz kakšne stvarne nujnosti, temveč iz dobrotne božje volje in priteka iz preobilja Kristusovih zaslug, se opira na njegovo sredništvo, je docela odvisen od tega sredništva in zajema iz njega vso svojo učinkovitost*;

niti najmanj ne ovira neposrednega stika verujočih s Kristusom, ampak ga še olajša“, pojasnjuje nadalje drugi vatikanski cerkveni zbor (C 60).

Marija je tudi odrešena po Kristusu; še več, je prva med odrešenimi, kajti milost, ki ji jo je podelil Bog Oče na začetku njenega bivanja, ji je bila dana po zaslugi Jezusa Kristusa. Vse Marijino sodelovanje pri zveličanju temelji na Kristusovem sredništvu, „*ki ne izključuje, marveč prebuja v stvarih raznovrstno sodelovanje, izhajajoče iz edinega vira*“. Marijino sredništvo je torej največji sad Kristusovega sredništva in je bistveno naravnano v to, da bi se s to materinsko pomočjo tesneje oklenili našega Srednika in Odrešenika.

Marija ni vzbujala pozornosti pri ljudeh, ampak je živela s svojim pogledom, uprtim v Kristusa in v nebeškega Očeta. Postala je vzor vere in upanja predvsem ob trpljenju svojega Sina, ko je v srcu, kljub bolečini, neomajno ohranila vero vanj in v Očeta, v trdnem prepričanju, da se bodo izpolnile Jezusove besede: „*Sin Človekov... bo tretji dan vstal*.“ To gotovost je ohranila tudi takrat, ko je sprejela v svoje naročje mrtvo truplo križanega Sina.

S tem svojim pogledom vere in upanja Marija opogumlja Cerkev in vernike, naj vedno izpolnjujejo božjo voljo, ki jo razodeva Kristus. Njene besede strežnikom v Kani so namenjene tudi vsakemu krščanskemu rodu: „*Kar koli vam reče, storite*.“ Enako Marija nagovarja danes tudi nas. Spodbuja nas, naj vstopimo v novo dobo zgodovine s trdno odločnostjo uresničiti vse, kar je Kristus v Očetovem imenu povedal v evangeliju in nam narekuje po Svetem Duhu, ki prebiva v nas. Če bomo to storili, kar nam govori Kristus, utegne prihodnje tisočletje imeti drugačen, bolj evangeljski in pristno krščanski izgled, s čimer bo ustrezalo najgloblji Marijini težnji.

Ave Maria

ANGELA MERICI, redovna ustanoviteljica 1474 — 1540

27. januar

Uršulinke so redovnice, katerih temeljno poslanstvo je evangeljsko življenje sredi sveta in skrb za vzgojo ženske mladine. Apostolat uršulink je vključen v vzgojno poslanstvo Cerkve. Že od vsega začetka delujejo na katehetskem področju. Uršulinke so vodile tudi številne šole za dekleta. Svojo prvo hišo na slovenskih tleh

so imele uršulinke v Gorici leta 1672, od tam so trideset let kasneje prišle v Ljubljano, kjer so imele vse do konca druge svetovne vojne odlično dekliško gimnazijo. Danes imajo slovenske uršulinke doma šest hiš, nekaj slovenskih uršulink deluje v misijonih.

Ustanoviteljica tega reda ni sveta Uršula, temveč sv. Angela Merici, ki se je rodila 21. marca 1474 kmečkim staršem v Desenzanu na obali Gardskega jezera v severni Italiji. Angela je že v mladosti vneto iskala Boga. Kot dekle je imela nekoč prikazen sprevoda mladih devic. Med njimi je zagledala tudi svojo pred nedavnim umrlo sestro, ki ji je sporočila, da jo Bog kliče, naj ustanovi družbo devic, ki bo hitro rasla.

Ob tem videnju se je Angela zavedla božjega posega v svoje življenje. Temu klicu je ostala zvesta do smrti. V želji, da bi lažje prišla do pogostnega obhajila, je Angela stopila v frančiškanski tretji red. Njen poklic je tukaj našel pravo usmeritev. V mestu Brescia, kjer je Angela živela od leta 1516, se je več požrtvovalnih ljudi združilo v gibanje „božja ljubezen“, ki je veliko pripomoglo, da je mesto postalo središče živahnega verskega življenja. Angela je kmalu postala njihova voditeljica. Družba se je redno sestajala pri maši in skupnih molitvah. Tu je nabirala moč za dela usmiljenja: stregli so bolnikom, pomagali v sirotišnici, obiskovali jetnike, skrbeli za zapuščena dekleta. Po letu 1530 je Angela zbrala svojo sku-

Nameni Apostolata molitve

ZA JANUAR

SPLOŠNI:

Da bi vsi ljudje spoznali, da so člani ene božje družine, in se zavzeli, da med njimi ne bi bilo več vojn, krivic in zapos-tavljanja.

Ko gledamo stvarnost, v kateri živimo in poslušamo vsakodnevna poročila, nam včasih upade pogum. Vojne še vedno pričajo o žalostnem dejstvu, da je človeška družina raz-deljena. V zadnjem času tudi druge oblike nasilja, kot na primer med-narodni terorizem, razkazujejo svo-narodni uničevalno moč. Mnogo ljudi po svetu trpi zaradi svoje rase, kulture ali vere. Nepravilnost, revščina, celi narodi brez vsake možnosti razvoja - vse to povzročata nasilje in trpljen-je, ki maliči človeški obraz.

Tako stanje na svetu zahteva od nas neutrudno delo in prizadevanje za mir in sožitje med ljudmi. Pri tem pa se je treba zavedati, da mir, pra-vilnost in solidarnost izhajajo iz človeškega srca kot notranja drža in odločitev, da v drugem vidim ne sov-ražnika, ampak brata, člana iste človeške družine, ene same družine Božjih otrok. V božičnem času smo

slavili Luč sveta, Kneza miru, Jezusa Kristusa, ki nam je v vsej polnosti razodel Očetovo veliko ljubezen in nam pokazal veličino človekovega dostojanstva. S tem so vsi tisti, ki so bili nekoč oddaljeni, po Kristusovi krvi postali bližnji, kot pravi apostol Pavel. „Kajti on je naš mir, on, ki je iz obeh napravil eno, s tem da je podrl steno pregrade, to je sovra-štvo... Po njem imamo oboji dostop k Očetu v enem Duhu“ (Ef 2, 14.18).

Zato je potrebno moliti, da bi se vsi ljudje zavedali, da pripadamo eni sami Božji družini ter po tem tudi uravnavali svoja stališča in dejanja. V molitvi, tem intimnem pogovoru z Očetom, bomo našli spodbudo in moč za premagovanje krivic in nestrpnosti ter se usposo-bili za veliko nalogo, ki je pred nami - da ustvarjamo civilizacijo ljubezni.

MISLJONSKI:

Da bi si vsaka mlada misi-jonska Cerkev prizadevala za izobraževanje pastoralnih dela-vev.

Izobraževanje in verska vzgoja sta nadvse važni na vseh področjih

od svojih staršev, zato je predstojni-cam svojih hiš naročala, da morajo imeti za hčere materinsko srce. S svojo ustanovo je želela doseči čim večje število deklet, ki so prihajale k njim na pouk. Uršulinke so delale v vseh bolnišnicah in v šolah krščan-skega nauka, predvsem pa so se pos-večale vzgoji deklet.

Angela Merici je umrla 27. januar-ja 1540. Ljudstvo je takoj častilo kot svetnico. Uradno je bila razglašena za blaženo leta 1768, za svetnico pa leta 1807. Do leta 1956 se je njen god obhajal 31. maja, po letu 1956 1. ju-nija, po novem koledarju pa 27. januarja.

Danes godujejo mnoge Angele in Angelce, ki jih je na Slovenskem kar precej.

Silvester Čuk

cerkvenega življenja. Ljudje ne mo-rejo poznati verskih resnic, če niso bili o njih poučeni. Prav tako ne morejo izvrševati del, ki se jih niso naučili. Zato mora biti versko občes-tvo primerno izvežbano, motivirano in usposobljeno; vsak posameznik za tisto nalogo, ki jo opravlja v Cer-kvi. Misijonsko usposabljanje ima v krščanskem življenju še posebno pomembno mesto.

V mnogih deželah, tudi v Afriki, se versko izobraževanje in obliko-vanje pogosto ustavi na osnovni stopnji. Premajhno poznanje vere s pridom izkoriščajo razne sekte.

Poglabljanje verske vzgoje je nujno tudi zaradi hitrega razvoja družbe. Negativna stran tega razvo-ja je, da je pospešil razkroj družine, urbanizacijo, brezposelnost, materia-listično zavajanje vseh vrst. Sreds-tva javnega obveščanja pa zaradi ne-kritičnosti povzročajo neke vrste in-telektualni prevrat in zmedo.

V evangelizacijo je nujno vključi-ti verne laike - tiste, ki so za to pri-merni in usposobljeni. Pritegniti jih je treba v politično, kulturno, eko-nomsko in socialno življenje njihove-ga okolja, da bi ga prepojili s krščan-skimi načeli. Če bodo pošteno in spo-sobno delali na teh področjih, bodo prispevali k splošnemu blagru in pri-pravljali pot evangelizaciji okolja.

Iz Apostolske spodbude Janeza Pavla II. „Cerkev v Afriki“, septembra 1995.
N.G.

SLOVENSKI:

Da bi se zavedali važnosti verskega tiska.

Značilnost naše dobe: Z ene strani je vedno več tiska: V Sloveni-ji letno izide več kakor 4000 novih knjig (več kakor 10 na dan!). Z dru-ge strani je vedno manj bralcev - že od otroštva naprej. Pri fantih konec osemletke komaj najdeš koga, ki je zadnje leto prebral vsaj eno knjigo (pri dekletih je bolje). Razlog: konkurenca TV. Tam ni treba nič misliti, vse se samo razpleta, kakor se pač razplete. Pri branju se pa ustaviš, se vprašaš, ali to drži. Ras-teš v samostojnosti.

To velja posebej za verske kn-jige, sploh za tisk, ki gradi našo osebnost.

Januar je mesec verskega tiska!

HVALNICE Device Marije

Sv. Bernard iz Clairvauxa

DRUGA HOMILIJA

Nadaljevanje in konec

ZAKAJ JE JOŽEF SKLENIL, DA ODSLOVI MARIJO

Zakaj je sklenil, da jo odslovi? Tudi pri tem ne sprejmi mojega mnenja, ampak mnenje očetov. Jožef je sklenil, da jo odslovi, iz istega razloga, kakor je Peter odvrčal od sebe Gospoda z besedami: *Pojdi od mene, Gospod, ker sem grešen človek!* Iz istega razloga, kakor mu je stotnik branil stopiti v svojo hišo, ko je rekel: *Gospod, nisem vreden, da prideš pod mojo streho.* Tako si je torej tudi Jožef, ki se je čutil nevrednega in grešnega, mislil, da ne sme več živeti skupaj s takšno in tako veliko ženo, ki ga njeno čudežno dostojanstvo presega in plaši. S svetim strahom je gledal, kako nosi zelo jasno znamenje božje navzočnosti. In ker ni mogel prodreti v skrivnost, je sklenil, da jo odslovi. Petra je prestrašila veličina mogočnosti, stotnika je prestrašilo veličastvo navzočnosti; seveda je tudi Jožefa kot človeka navdala groza pred izrednostjo tako velikega čudeža in pred tolikšno globino skrivnosti. In sklenil je, da jo skrivaj odslovi.

Ali se še čudiš, da se je imel Jožef za nevrednega, živeti skupaj z nosečo Devico, ko slišiš, da tudi sveta Elizabeta ni mogla prenesti njene navzočnosti drugače kakor v strahu in s spoštovanjem? Pravi namreč: *Od kod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda? Zato torej je tudi Jožef sklenil, da jo odslovi.* Toda zakaj skrivaj in ne očitno? Da ne bi iskali vzroka za ločitev in da ne bi zahtevali obrazložitve. Kaj naj bi namreč pravični mož odgovoril trdovratnemu ljudstvu, neposlušnemu in upornemu ljudstvu? Če bi povedal, kar je mislil in kar je preveril glede njene čistosti, ali ne bi

nejeverni in kruti Judje njega nemudoma zasmehovali, njo pa kamnali? Kako bi namreč verjeli Resnici, ko je molčala v materinem telesu, če so jo pozneje zaničevali, ko je kričala v templju? Kaj bi njemu, ko se še ni pokazal, storili tisti, ki so pozneje stegnili po njem brezbožne roke, čeprav je blestel od čudežev? Da bi ne bil prisiljen lagati ali blatiti nedolžno ženo, je torej pravični mož po pravici sklenil, da jo skrivaj odslovi.

ALI JE JOŽEF DVOMIL O MARIJINI NEDOLŽNOSTI

Tistemu, ki bi mislil drugače in trdil, da je tudi Jožef kot človek dvomil in ni hotel - ker je bil pravičen - živeti z njo zaradi dvoma, vendar je ni hotel - ker je bil usmiljen - osramotiti, čeprav jo je osumil, pa je zato sklenil, da jo skrivaj odslovi, odgovarjam na kratko: Tudi ta Jožefov dvom je bil potreben, saj je zaslužil, da ga razjasni božji odgovor. Takole je namreč napisano: *Ko je to*

premišljeval, seveda to, da bi jo skrivaj odslovil, se mu je v sanjah prikazal Gospodov angel in rekel: Jožef, Davidov sin, ne boj se vzeti k sebi Marije, svoje žene; kar je spočela, je namreč od Svetega Duha.

Iz teh razlogov se je torej Marija zaročila z Jožefom, bolje rečeno - po evangelistu - *z možem, ki mu je bilo ime Jožef.* Moral se je imenovati njen mož, ker je bilo treba misliti o njem tako, prav kakor so o njem govorili tudi kot o Odrešenikovem očetu, ne, ker bi to bil, ampak ker je zaslužil, da so o njem tako mislili, kakor pravi evangelist sam: *Ko je Jezus nastopil, je bil star okrog trideset let. Bil je, kakor so mislili, Jožefov sin.* Ni bil sinov oče, čeprav so ga v skladu z nedvomnim (kakor smo povedali) in nujno potrebnim (odrešenjskim) načrtom nekaj časa tako nazivali in o njem tako tudi mislili.

JOŽEF, JAKOBOV SIN, IN JOŽEF, MARIJIN ZAROČENEC

Iz tega, čeprav z odrešenjskim načrtom povezanega naziva, s katerim je Bog Jožefu izkazal čast, da so o njem mislili in govorili kot o očetu Boga, in iz njegovega lastnega imena (ki o njem nedvomno veš, da pomeni prirastek) lahko sklepaš, kdo in kakšen človek je bil ta Jožef. Hkrati se spomni tudi tistega velikega očaka, ki so ga nekoč prodali v Egipt, in vedi, da ni po njem podedoval samo imena, ampak tudi čistost; bil mu je enak v nedolžnosti in v milosti. Če je bil oni Jožef, ki so ga zaradi bratovske zavisti prodali in odpeljali v Egipt, predpoboda izdarnega Kristusa, je ta Jožef, ki je bežal pred Herodovo zavistjo, prinesel Kristusa v Egipt. Oni je ohranil zvestobo svojemu gospodarju in se ni hotel pregrešiti z gospodarico, ta pa je videl, da je njegova gospa, mati njegovega Gospoda, devica, zato je tudi

sam živel vzdržno in jo zvesto varoval. Onemu je bilo dano razlaganje skrivnostnih sanj, temu je bilo dano spoznanje nebeških skrivnosti in udeležba pri njih. Oni ni shranil žita zase, ampak za vse ljudstvo, ta je iz nebes sprejel živi kruh, da ga ohrani tako zase kakor za ves svet.

Ni dvoma, da je bil dober in zvest človek ta Jožef, ki se je z njim zaročila Odršenikova mati; zvesti - pravim - in razumni služabnik, ki ga je Gospod postavil za podporo svoji materi, za hranitelja svojega telesa, končno za edinega na zemlji in najzvestejšega sodelavca pri svojem velikem načrtu odrešenja. Poleg tega je rečeno, da je bil *iz Davidove hiše*. Zares iz Davidove hiše, zares iz kraljevega rodu prihaja ta mož Jožef, plemenit po rodu in še plemenitejši po srcu; pravi Davidov sin, ki se ni izneveril svojemu očetu Davidu; popolnoma - pravim - Davidov sin, ne samo po mesu, ampak po veri, po svetosti, po predanosti. Kakor drugega Davida ga je Gospod našel po svojem srcu, mirno mu je lahko zaupal najskrivnostnejšo in najsvetejšo tajnost svojega srca. Kakor drugemu Davidu mu je odkril skrite in nepoznane misli svoje modrosti in mu dal, da ni bil neveden glede skrivnosti, ki je ni spoznal noben izmed prvakov tega sveta. In končno, kar si je mnogo kraljev in prerokov želelo videti, pa niso videli, slišati, pa niso slišali, je bilo njemu dano ne samo videti in slišati, ampak tudi nositi, voditi, objemati, poljubljeni, hraniti in varovati!

Verovati pa moramo, da je iz Davidove hiše izhajala tudi Marija, ne samo Jožef; ne bi se namreč zaročila *z možem iz Davidove hiše*, ko ne bi bila tudi sama iz Davidove hiše. Oba sta bila torej iz Davidove hiše; toda resnica, ki jo je Gospod prisegel Davidu, se je izpolnila v Mariji, Jožef pa je bil zaupnik in priča izpolnjene obljube.

UZRI SE V ZVEZDO

Vrstica se zaključuje z besedami: *in devici je bilo ime Marija*. Spregovorimo nekaj besed še o tem imenu, ki pomeni, kakor pravijo, morska zvezda in materi devici tako zelo lepo pristaja. Zelo upravičeno jo namreč primerjamo z zvezdo, kajti kakor zvezda izžareva žarek brez škode zase,

tako Devica rodi Sina brez rane na sebi; žarek ne zmanjša zvezdi njene ga leska in prav tako Sin Devici ne njene nedotaknjenosti. Ona je torej tista plemenita zvezda, ki je vzšla iz Jakoba in njen žarek razsvetljuje vesoljni svet, njen sijaj blesti v nebesih in prodira v pekel; razliva se po zemlji in greje bolj duše kot telesa, goji kreposti in razjeda slabosti; da, ona je - pravim - prekrasna in čudovita zvezda, ki je morala biti povzdignjena nad to veliko in prostrano morje, žareča v lesketanju svojih zasluženj, v sijaju svojih zgledov!

O ti, kdorkoli že si, ki čutiš, da te povodenj tega sveta bolj premetava med nevihtami in neurji, kakor postavlja na trdna tla, ne odvrčaj očesa od blesta te zvezde, če nočeš, da te zagrnejo valovi! Če privršijo vetrovi skušnjav, če zadeneš ob čeri nadlog, ozri se v zvezdo, pokliči Marijo! Če te pretresajo valovi napuha, častihlepja, obrekovanja ali zavisti, ozri se v zvezdo, pokliči Marijo! Če jeza ali lakomnost ali mesena poželjivost butajo ob ladjico tvoje duše, ozri se k Mariji!

Če se vznemirjen zaradi velikanskih pregreh, osramočen zaradi umazane vesti, prestrašen zaradi strašne sodbe začenjš pogrezati v brezno žalosti, v prepad obupa, pomisli na Marijo! V nevarnostih, v stiskah, v negotovostih pomisli na Marijo, pokliči Marijo! Naj ne odstopi od tvojih ust, naj ne odstopi od tvojega srca, in da dosežeš naklonjenost njene priprošnje, ne nehaj posnemati njenega življenja! Če hodiš za njo, ne zaideš, če prosiš njo, ne obupaš, če misliš nanjo, ne zablodiš. Če te ona drži, ne padeš, če te ona varuje, se ne bojiš, če te ona vodi, se ne utrušiš, če ti je ona naklonjena, prideš do cilja. In tako ti lastna izkušnja pokaže, kako pravilne so besede: *in devici je bilo ime Marija*.

Nekoliko se moramo zdaj ustaviti, da bi se tudi mi ne zazrli v sijaj tolikšne svetlobe samo mimogrede. Naj povem z apostolovimi besedami: *Dobro je, da smo tukaj* in v veselje nam je, da se v tišini zaziramo v to, česar ne zmore izraziti še tako izbrušen govor. Medtem pa bo v pobožnem zrenju bleščeče zvezde dozorelo še bolj goreče razpravljanje o tem, kar sledi.

KRIZA VREDNOT

PETER VENCELJ

Vedno bolj pogosto poslušamo ali beremo, da sta za krizo današnjega človeka kriva odsotnost in pomanjkanje pravih vrednot. Z industrializacijo in danes s prehajanjem v informacijsko družbo so se tradicionalne oblike življenja (na vasi in tudi v mestih), navade in pojmovanja začele hitro spreminjati. Izrazito kritičen način mišljenja je razkrojil tradicionalne vrednote, ki so usmerjale življenje družbe in posameznika. Sodobni razum je ustvaril velika odkritja in dosežke v naravoslovju, družboslovju, tehniki, ekonomiji in na številnih drugih področjih, oblikoval ter pospešil proces individualizacije (oblikovanje posamezne osebnosti, človekove in druge pravice), ni pa ustvaril nespornih splošno priznanih človeških vrednot in meril, ki bi lahko nadomestila stara tradicionalna merila in vrednote.

V ta izpraznjeni prostor so vdrle številne ideologije — izmi - (nacionalizem, komunizem, fašizem, materializem-avantgardizem, ...) in najrazličnejša ponudba pogledov in ravnanj, ki se oblačijo v pisane filozofske in ideološke obleke in trdijo, da poznajo edino pravo resnico in razlago (znanstveni materializem), da so najbolj moderna in napredna. Številni ljudje se ne znajdejo v teh razmerah in ne vedo kako in kaj. Nekateri se odločajo po nagnjenju, zopet drugi jemljejo malo enega in malo drugega, kot jim trenutno najbolj ustreza. V resnici pa živijo v miselni zmedi in življenjski megli brez pravega odgovora na najbolj pereča in temeljna življenjska vprašanja. Prepuščajo se svojini impulzom, nagonom, nagnjenjem in predsodkom. So odlični predmet sodobnih množičnih (političnih, ideoloških, nacionalističnih, verskih, uživaških, ...) manipulacij.

Posebnost današnjega časa je, da v gospodarsko in industrijsko najbolj razvitih državah najhitreje narašča odstotek ljudi z različnimi duševnimi in vedenjskimi motnjami, še posebno pa delež ljudi, ki so podvrženi tako imenovani socialni patologiji (kriminal,

prostitucija, alkoholizem, zasvojenost z mamili, samomori, spolna zloraba otrok in mladih, razuzdanost, nasilniško vedenje itd.). Vse to je na pohodu tudi v Sloveniji.

Če želimo, da sodobna civilizacija ne razpade pred našimi očmi, se mora obrniti k človeku in poskrbeti za vzgojo čim večjega števila ljudi, miselno, etično, estetsko in duhovno razvitih in osebnostno avtonomnih v svojem mišljenju, vrednotah, odločanju in ravnanju.

Sodobna družba ima na voljo številne možnosti (družina, šola, vseživljenjsko izobraževanje, javna občila), da to nalogo uresničuje, le resno se mora za to odločiti. Demokracija ima trdne temelje le v zadostnem številu notranje samostojnih ljudi. Ob še tako dobrih zamislih in gradbenih načrtih ni mogoče pozidati trdne stavbe iz slabe in gnile opeke.

Tisočletja človeške zgodovine so nam pustila vrsto globokih pogledov na temeljne vrednote in smisle življenja, ki kljub dosežkom sodobne pameti, tehnike in informatike niso izgubili občečloveške veljavnosti (resnica, pravica, sreča, ljubezen, dobrot, poštenost, prijaznost, lepota, harmoničen odnos do sebe, soljudi, narave in stvarstva ...).

Pri vnovičnem iskanju teh temeljnih vrednot bi morali zajemati iz bogate zakladnice vsega človeštva. Moderni evropski intelektualizem, ki je v veliki meri zavrgel in še zavrača stare evropske vrednote (grško-rimsko-krščanske), si je s svojim ravnanjem odrezal lastne korenine in ga mori občutek praznote, absurda, gnusobe in odpora. Gre za vprašanje novega ukoreninjenja, novih življenjskih sokov in nove rasti.

Družina

Imeti otroke, ali ni to danes norost?

Danes si to vprašanje postavlja veliko ljudi. Lahko jih razumemo, ko vidimo velike težave, s katerimi se srečuje svet: gospodarska kriza, uničevanje okolja, nerazvitost.

- Toda to vprašanje se zastavlja tudi drugače. Na nek način je imeti otroke vedno norost, skok v neznano. Ali jih bomo sposobni vzgajati, jim dati, kar potrebujejo (materialno, vendar tudi duhovno) za življenje? Ali jim bomo dali, kar potrebujejo za srečo? S temi vprašanji se pravzaprav vračamo k sebi: Ali smo srečni? Če ne, kako lahko upravičimo podarjanje življenja drugim, če ga še sami ne ljubimo?

- Če je podarjanje življenja vedno norost, potem je tudi - in mogoče predvsem - dejanje zaupanja. Zaupanje v človeka, ki je sposoben boljšega. Zaupanje v življenje je za kristjana zaupanje v Boga, ki je življenje. Kajti ko moški in ženska spočneta novo življenje, je navzoč tudi Bog. Od tega trenutka naprej je to novo bitje deležno njegove skrbi, njegove ljubezni.

- Življenje, ki se začne, ne bo omejeno na nekaj desetletij trpljenja in/ali veselja. Poklicano je k neskončnosti. Poklicano je k sreči za večnost. Moški in ženska podarita življenje za večnost! Če je res tako, potem podariti življenje ni norost: to je najlepše darilo, ki si ga lahko predstavljamo!

PRIČEVANJE Otrok ločenih staršev

Imel sem devetnajst let, ko je moj oče zapustil mojo mater in šel živeti k neki drugi ženski. Ta dogodek me je globoko ranil.

Najprej sem se čutil krivega. Prepire med očetom in materjo, ki sem jim bil priča, so povzročile nekatere moje pubertetniške reakcije. Od tu pa do ugotovitve, da sta se ločila zaradi mene, je bil samo korak... Ščasoma sem spoznal, da to ni res in da sem le razkril problem, ki je v njunem odnosu obstajal že prej.

Bilo me je sram, da sem otrok ločenih staršev. O tem, kar se je zgodilo doma, si nisem upal z nikomer govoriti, niti s svojimi najboljšimi prijatelji ne. V meni se je naselil tudi strah: Ali se bom lahko kdaj poročil? Ali bo kakšnemu dekletu kaj zame? Ali nisem obsojen, da bo moj zakon spodletel, ker bodo vsi govorili, da sem podoben svojemu očetu?

Takrat sem spoznal dekle in med nama se je spleto prijateljstvo. Moral sem ji povedati žalostno resnico. Prepričan sem bil, da bo s tem najinega odnosa konec. Na moje veliko presenečenje pa je preprosto rekla: „Koliko si moral pretrpeti!“ To je bil začetek moje ozdravitve!

Nekaj mesecev zatem sva si izpovedala ljubezen; pravzaprav je prve korake naredila ona, saj me je strah pred neuspehom še vedno hromil.

Poročila sva se in osnovala družino. Zdaj imava pet otrok. Moja žena, ki me ljubi in mi zaupa, mi je pomagala premagati moje strahove. Nesrečne izkušnje svojih staršev ne doživljam več kot svojo usodo.

Zdaj sva poročena dvajset let. Skupaj vzgajava otroke. Skupaj jim poskušava dati najboljše, kar imava. Skupaj jim izkazujeva ljubezen - moj oče je bil glede tega vedno zelo zadržan.

Žena in otroci so mi pomagali

odkriti, da sem res lahko mož in oče v veselju in brez strahu.

Jože

ČEMU DRUŽINA?

Nad družino se pritožujemo, jo ljubimo, zaradi nje trpimo. Ali ne zato, ker raste iz skrivnostnih korenin življenja in sreče? Moderna psihologija poudarja, da je za razvoj otroka zelo pomembna ljubezen v družini.

- Seveda je v določenem obdobju normalno, da se od družine osamosvojiš: „Zapustil boš očeta in mater...“ (1 Mz 2,24).

- To je znak zrelosti, kajti običajno kritiziramo podaljšano adolescenco, to se pravi nezrelo odvisnost. Res je, da se ne moremo vedno strinjati z vzgojo, ki smo jo prejeli. Nezadovoljni smo z omejitvami, ki nam jih postavlja naša družina. Včasih se smejimo njenim napakam. Mogoče se tudi bojimo, da se naši prijatelji iz nje norčujejo, da naši starši niso takšni, kot bi jih radi prikazali.

- In vendar si nihče ne želi imeti ločenih staršev ali živeti v problematični družini. V družini je torej nekaj pomembnega, mogoče se skriva celo zaklad.

- Če imamo kakšno težavo, pustimo času, da naredi svoje, z odpuščanjem lahko dosežemo pravo svobodo v odnosu do svoje družine, v katerem ne bo ne agresivnosti ne prevelike odvisnosti, ki zavira.

- Tako bomo lahko lažje dokončali izgradnjo svojega osebnega življenja. In pozneje mogoče predlagali tudi „zaveznštvo“ ženi, možu.

- Resnica družine presega pomanjkljivosti in omejitve različnih kultur. Poročni „da“ je skala, na kateri je zgrajena skupnost življenja in ljubezni. Moč, ki jo imata odrasel moški in ženska, da podarita življenje, se ne konča s spočetjem, ne z rojstvom. V družini se otrok lahko razvije in odkrije, da je enkraten. V njej se zgradi njegova svoboda, podoba in zgodovina. Družina torej ni zaprt krog. Je kraj rasti in življenja. Je tudi osnova celotne človeške družbe.

Iz *On živi*

ČAKANJE SPADA K ŽIVLJENJU

ADALBERT LUDWIG BALLING

Upati je zelo malo. Živeti ni nič. Treba je ljubiti. (Raoul Follereau)

„Prej“, tako mi je pred kratkim pripovedoval znanec, „sem si vedno želel, da bi vsaj za kratek trenutek videl v bodočnost — deset ali petnajst let naprej, kakšen majhen izsek iz svojega življenja. To sem si želel že zelo zgodaj. Že ko sem bil star osem, devet let, bi rad vedel, kaj bom nekoč delal, kje bom stanoval, s kom bom živel skupaj. Nisem si mogel predstavljati, da je človek lahko tudi kot odrasel osamljen, da ga je strah, da še vedno ne more izpolniti svojih želja... In če sedaj, po treh desetletjih, mislim nazaj, se marsičesa zopet spomnim, na primer, da sem v zelo mladih letih sanjal o misijon-skih deželah; da sem si želel postati glasbenik, ali gozdar v gozdu, ki stanuje v majhni lovski koči na jasi, z mnogimi živalmi naokrog. In potem, nekaj let pozneje bi šel najraje kot zdravnik h gobavcem, nekam daleč stran... In danes? Danes nimam več te želje, da bi vrgel pogled v bodočnost. Prav nasprotno, zdi se mi pomirja-joče, da ne vem, kaj me bo doletelo. Zadovoljen in srečen sem v sedanjosti. Čeprav, če govorim čisto od-

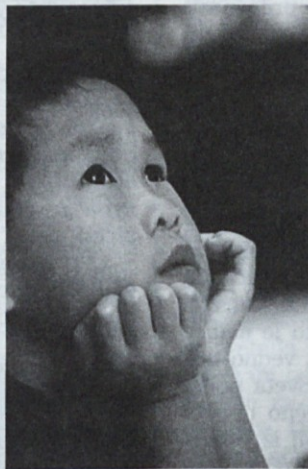
krito, še vedno na nekaj čakam. Na kaj, ne vem povedati. Seveda ne na veliki dobiček, na veliko srečo. In vendar: znati čakati, mislim sedaj, spada k življenju...“

Kako resnično! Znati čakati spada k našemu življenju. Brez čakanja ne pridemo naprej. Brez potrpežljivosti bi postali nervozni, bi zapadli samovoljnim akcijam, ne bi mogli ustreči niti sebi, niti drugim.

Čakati, in vedno znova čakati, je del življenja. Narodi so nekoč čakali na prihod božjega kraljestva. Še danes čakajo. Mi ljudje čakamo — polni hrepenenja — na mnogo stvari: na druge ljudi, na čas dopusta, na naslednje leto, na konec tedna, na obisk prijateljev in tako naprej.

Gospod, znati čakati spada k našemu življenju. Tvoj sin je 30 let čakal, preden je javno nastopil. Skromno, osamljeno, tiho. Potem je oznanjal Tvoje oznanilo, pridigal revolucijo ljubezni.

Čakati spada k življenju. To ima nekaj opraviti z upanjem. In upanje z vero. Gospod, nauči nas upati, verovati, ljubiti!

Vprašujete ODGOVARJAMO

1. Pred kratkim sem brala v časopisu, da je nek italijanski sodnik na zahtevo predstavnika muslimanov v neki vasi v Italiji ukazal odstraniti križ iz šole, ki jo je obiskovalo tudi nekaj muslimanskih otrok. Razlog: javni prostori, katerih eden je tudi šola, naj ne imajo nobenega verskega znaka, ker je pač Italija sedaj že mnogo-verska in ni pravično, da so v njih izpostavljeni znaki samo ene religije, ne pa tudi drugih. Kaj reči k temu?

Odgovor: Vemo, da se je na podlagi tega dogodka v Italiji sprožila široka debata, ki še ni prenehala in v katero je v neki meri posegel celo papež. Splošno mnenje katoličanov je bilo, da se s križem v šolah nikomur ne dela krivica, ker da je križ ne le verski znak, temveč tudi skoro dvatisočetno spričevalo in spomenik italijanske kulture, ki je krščanska bila in je bistvu še.

Ta dogodek nam daje priložnost, da o križu kot krščanskem znamenju na tem mestu nekaj povemo. Na žalost smo priče, kako v današnji družbi postopoma izginja ta krščanski simbol. Izginja iz hiš živih in krajev mrtvih. Na mnogih pokopališčih se uvajajo grobovi, s katerih je odstranjen vsak krščanski znak. Na njih je prostor za slike umrlih, za rože, za luči, ni pa več prostora za križ. Kaj pa v hišah in stanovanjih, v krščanskih hišah in stanovanjih? Lahko je najti v njih kakšno sveto podobo, vedno težje pa je najti v njih križ. Sveta podoba že: kakšna lepa, stilistično upodobljena Marija, ponekod bolj iz estetskih kot pa religioznih razlogov. Kakšen estetski razlog naj bi pa upravičeval imeti v hiši križ — napol golo telo človeka, umorjenega na križu? Toda, če se bo kristjan sramoval svojega najbolj značilnega simbola, s čim se bo postavljaj? Če kristjanova vera ne temelji na Jezusu Kristusu križanem, na čem naj temelji? In naj še ne ugovarja, češ saj ni treba, da bi človek na zunaj kazal, kar nosi v notranjosti. Ta stari izgovor je že od nekdaj poznan. Odgovor nanj je lahek: kar se ne javlja na zunaj, se je bati, da tudi v notranjosti ne obstaja. Postopno izginjanje križa iz hiš in tudi iz javnih prostorov je znak, kako se današnja

družba postopoma razkristjanja.

Križ je znak, ne samo da verujemo v Kristusa, ki nas je odrešil s svojim križem, temveč tudi, da je križ bistveni del življenja kristjanov. „Kdor ne vzame vsak dan svojega križa in ne hodi za menoj, ne more biti moj učenec,“ je dejal Kristus. Že Pavel VI. se je pritoževal „nad nekim krščanstvom, ki bi hotelo izločiti iz evangelija tragične strani Kristusovega trpljenja in brez žrtve. Niso redki kristjani, ki ljubijo evangelij, a evangelij brez preveč trdih potez, evangelij skrčen na Kano Galilejsko in podobne dogodke. Ne, evangelij je močna knjiga, je veselo oznanilo za ljudi z močno voljo. Naj si nihče ne dela utvar: Kristus je zahteven, za njim je možno hoditi le po ozki in strmi poti.“

Ne moremo izločiti križa iz svojega krščanskega življenja. Prav nasprotno, postaviti ga moramo v središče

svojega krščanstva, seveda vedoč, kaj to pomeni. Pomen, ki so ga imeli pred očmi kristjani, ko so ga izbrali kot simbol in povzetek vse naše vere, v kateri so izražene vse skrivnosti naše vere, upanja in ljubezni, skrivnost naše žalosti in našega veselja, naše odpovedi in naše ljubezni, naše smrti in našega vstajenja, našega sedanjega in našega prihodnjega življenja. S svetim Pavlom mora govoriti vsak pravi kristjan: „Bog ne daj, da bi se ponašal s čim drugim, kot s križem našega Gospoda Jezusa Kristusa, zaradi katerega je svet zame križan in jaz križan za svet.“ Gal 6,14

2. Imam pogosto skušnjave proti veri v obliki dvomov proti eni ali drugi verski resnici. Zelo trpim zaradi njih. Mi lahko svetujete, kako naj se jih branim?

Skušnjave proti veri lahko napadajo in mučijo vsakega kristjana brez ozira na to, na kateri stopnji duhovnega življenja se nahaja. Te vrste skušnjav niso prizanesle niti intimnim Jezusovim prijateljem, kot apostolu Tomažu, učencem na poti v Emavs in drugim. Skušnjave proti veri so lahko nevarnost za greh, so pa lahko tudi priložnost za utrditev naše vere.

Nekateri napačno menijo, da verski dvomi niso le skušnjave, ampak so celo potrebni, češ da vera, ki ni bila preskušena z dvomi, ni prava, avtentična vera, še manj je močna vera. Menijo, da kdor ni nikdar dvomil o svoji veri, v resnici ne ve, kaj je vera in kdor ni bil nikdar v nevarnosti, da jo izgubi, tudi ni vreden, da jo ima.

Takšno mnenje je seveda v popolnem nasprotju s tem, kar uči Cerkev in kar človeku pove tudi že sam zdrav razum. Vera je namreč trden pristanek človeka na razodeto božjo resnico in kakor hitro je človek prepričan, da je Bog res določene resnice razodel, jih je dolžan sprejeti. To in nič drugega je vera. Zatorej bo naša vera tem trdnješa, čim bolj bomo prepričani, da nas Bog ne more varati, ker je pač sama Svetost. Najbolj močno in živo vero imajo zatorej prav tisti, ki niso nikdar imeli najmanjšega dvoma o božjem razodetju. Dvomiti o tem, kar je Bog razodel, bi Boga resno žalilo. Kot bi nas žalil, kdor ne bi veroval našemu pričevanju. Takšna močna je bila Marijina vera, takšna nešteti svetnikov in mistikov, takšna tudi večine preprostih vernikov, ki

zato po pravici in v polnosti zaslužijo naslov „verniki“.

Krščanska morala ima verski dvom za greh, kadar je ta prostovoljen. Človek je lahko skušan proti veri, a ista vera ga uči, da človek vsako skušnjavo, tudi skušnjavo proti veri more premagati z božjo pomočjo, ki mu nikdar ne manjka, če zanjo prosi. Bog nikogar ne more preskušati preko njegove moči. Kadar skušnjave ni premagal, je Boga resno žalil. Tem resneje, čim bolj se je dvomu prepustil. Eden od razlogov, zakaj Bog te vrste skušnjav pripušča, je ta, da se kristjan živo zaveda, da je vera predvsem božji dar. In to ne le takrat, ko smo vero prvič sprejeli, ampak ves čas našega življenja. Zato se moramo za vero pogosto Bogu zahvaliti, ga prositi za močno vero in se ne prostovoljno izpostavljati nevarnostim zanjo.

Pa še nekaj je tu važno povedati. Dobro je treba ločiti verski dvom od verskih težav. Dvom je, kadar se sprašujem, ali je resnično to, kar nam je Bog razodel in nas tega po Cerkvi uči. Verska težava je pa v tem, da ne vem, kako kakšno razodeto resnico uskladiti z naravno pametjo ali pa s tem, kar nas uči znanost. V takih primerih imam vso pravico in v določeni meri tudi dolžnost, da po močeh razrešim težavo. Če je ne morem, potem je možno dvojje: ali da nisem pravilno razumel od Boga razodeto resnico ali pa da sem prehitro vzel za resnično, kar me uči moja pamet ali pa znanost. Za praktično postopanje naj nas vodi načelo: verske dvome zavračam, kot vsako drugo skušnjavo z nasprotnim dejanjem vere, verske težave pa skušam rešiti, v kolikor je to mogoče. Pa še to: tisoč verskih težav še ni noben verski dvom, je le znak, da nam je Bog razodel tudi resnice, ki presegajo človeški razum.

3. Včasih slišim, da se je treba Boga bati. Pa se kar ne morem sprijazniti s tem govorjenjem. Ali ni Bog naš Oče, sama ljubezen, kako se ga moremo torej bati?

Strah božji je, kot nas uči Cerkev, eden od sedmih darov Svetega Duha. Kaj je dar strahu božjega? Je tisti dar, s katerim Sveti Duh vabi človeka, da se popolnoma podredi božji volji iz spoštovanja in ljubezni do Boga, ki pa nepokornega človeka tudi kaznuje. Ko veliki teolog sv. Tomaž Akvinski

obravna to vprašanje, se tudi sam najprej vprašuje, če je sploh možno bati se Boga. In odgovarja s sebi lastno jasnostjo takole. Bog, kot najvišja in neskončna Dobrota, ne more biti predmet strahu, ampak le ljubezni. V kolikor pa človek s svojimi grehi tudi lahko zasluži božjo kazen, se ga pa lahko bojimo. Naprej pravi, da je Bog istočasno pravičen, a tudi usmiljen. Njegova pravičnost nas navdaja s strahom, njegova ljubezen z upanjem. Tako se pod enim vidikom Boga lahko bojimo, pod drugim pa zaupamo v njegovo usmiljenje.

Ni vsak strah dar Svetega Duha. Kdor se na primer Boga boji samo zato, ker kaznuje slaba dejanja in, če jih ne bi kaznoval, se slabih dejanj ne bi ogibal, v njegovem strahu ni nič ljubezni do Boga. Tak strah ni Boga vreden in še manj more biti dar Svetega Duha. Drugi se bojijo božje kazni, vendar ne le kazni. Hudo jim je tudi, da z grehom žalijo Boga. Tak strah ni slab, čeprav še ni popoln. Popoln je pa tako imenovani „sinovski strah“, ki se ogiblje vsakega, tudi najmanjšega greha samo zato, ker tako zelo ljubi Boga, da ga za nobeno ceno, tudi za ceno največjih koristi, ki bi mu jih prinesel greh, in zaradi najhujšega trpljenja, ki bi ga moral sprejeti nase, da ne bi grešil, noče užaliti, še manj izgubiti. Tak „strah božji“ je v polnosti dar Svetega Duha, ki nam zato more priti le od zgoraj, od Boga.

Dar Svetega Duha izpopolnjuje tri kreposti: upanje, zmernost in ponižnost. Kako? Človek je po svoji padli naravi nagnjen k temu, da bi se imel za zmožnega s svojimi lastnimi močmi doseči večno zveličanje. To je pa popolnoma nasprotno krščanski kreposti upanja, ki nas uči, da za svoje zveličanje ne moremo z naravnimi močmi, torej brez božje milosti, storiti prav ničesar. Proti temu nerednemu nagnjenju bo pomagal človeku dar strahu božjega, ki ga bo neprestano spominjal njegove popolne nemoči le z lastnimi močmi storiti kaj za svoje zveličanje.

Človek je pa tudi po izvirnem grehu neredno nagnjen k iskanju čutnih užitkov, pogosto brez ozira na to, ali so dovoljeni ali ne. Dar strahu božjega bo takšnemu človeku pomagal, da bo zavračal vse nedovoljene čutne užitke, vedoč, da bi s tem žalil Boga in se tako izpostavil tudi njegovi kaznilni pravičnosti.

VATIKAN — Božično drevo, ki je za božič 2003 krasilo Trg sv. Petra v Rimu, so prinesli iz alpske doline Aosta, kamor je nekaj let zapovrstjo hodil na dopust papež Janez Pavel II. (*Ave Maria*)

LJUBLJANA — V noči od 19. na 20. oktober je v Ljubljani umrl 88-letni dr. Anton Strle, dolgoletni profesor dogmatične teologije na teološki fakulteti in prostovoljni duhovni pomočnik pri uršulinski cerkvi Sv. Trojice. V nedeljo je še maševal in spovedoval, ponoči pa je odšel po plačilo h Gospodu. (*Ave Maria*)

LJUBLJANA — Doslej je bilo v Sloveniji postavljenih 200 farnih plošč v spomin žrtev komunistične revolucije. O spominskih ploščah sta doslej bili objavljeni dve knjigi. (*Mladika*)

In končno dar strahu božjega pomaga človeku tudi, da spozna svojo popolno nemoč v nadnaravnem svetu in svojo grešnost spričo neskončne božje pravičnosti in njegovega neizmerne veličanstva. Ta dar človeka navdaja z globokim spoštovanjem in ponižnostjo pred Bogom. Dar strahu božjega ima vsak kristjan v posvečujoči milosti, svetniki so ga imeli v junaški meri. Če so kdaj sv. Janeza Arškega ljudje hvalili, se mu je zdelo, kot da se norčujejo iz njega. Tako živa je bila v njem zavest majhnosti in nevrednosti pred neskončno božjo svetostjo. Mnogi svetniki so želeli biti zaničevani in prezirani od ljudi, ker so se imeli pred Bogom za neznatno majhne in velike grešnike. Dar strahu božjega pa človeka tudi uči, kako nekaj težkega je vsaka, tudi najmanjša žalitev Boga. Pripoveduje se, da je sv. Alojzij včasih omedlel v spovednici, ko se je obtožil majhnih, vsakdanjih grehov.

Naj se torej bojimo Boga? Ne kot se bojijo sužnji svojih gospodarjev, tudi ne kot služabniki, ki služijo svojim gospodarjem le, ker imajo od tega korist, ampak kot dobri otroci, ki kar ne vedo, kako bi svojemu očetu in materi pokazali in dokazali vso hvaležnost in ljubezen, ki jo čutijo do njih. In ki jih iz te ljubezni in hvaležnosti ne marajo niti z najmanjšim dejanjem razžaliti. Vse raje, vse prej kot to!

L.K.

Angel svobode

ANSELM GRÜN

Po svobodi vsi hrepenimo. Boli nas, če se počutimo odvisne. Če drugi ljudje odločajo o nas, če v njihovi bližini ne moremo drugače, kakor izpolnjevati njihova pričakovanja, potem nas to ježi. To je proti našemu dostojanstvu. Če nam vladajo naša čustva ali navade, se ne počutimo dobro. Mi imamo danes sicer zunanjo politično svobodo. Toda v medsebojni povezanosti se mnogi počutijo nesvobodne. Počutijo se vkljenjene v stvarne prisile. Tu jih določajo pričakovanja družbe. Ne upajo si zapustiti izhojenih poti in plavati proti toku. Imajo vtis, da drugi odločajo o njih. Človek si ne upa svobodno povedati, kar misli. Premišlja, kaj drug pričakuje od njega, kaj bo ta mislil o njem. Ni on sam, temveč poskuša biti tak, kot bi ga drugi radi imeli. Toda tako nikoli ne morem postati človek, tako nikoli ne morem odkriti, kdo sem jaz sam.

Grki poznajo tri besede za svobodo: *Eleutheria* je svoboda, da grem tja, kamor hočem. Svoboden sem v svojem ravnanju. Lahko delam to, kar čutim zase kot pravilno. Nisem vkljenjen s predpisi in pričakovanji drugih.

Parrhesia pomeni svobodo govora. Morda misliš, da to ni nič posebnega. V demokraciji smeš reči, kar misliš. Toda kako pogosto se ven-

darle ravnaš po drugih. Svobodni smo šele tedaj, ko se lahko pokažemo takšne, kakršni smo, ko lahko svoje misli in prepričanja izpovemo tudi pred drugimi.

Tretji pojem, *autarkia*, pomeni razpolaganje s samim seboj in odločanje o sebi. Lahko se sam odločim, kaj hočem, kaj jem in koliko, kdaj se odpovem jedi in se postim. Ta notranji občutek svobode, da sem še gospodar nad samim seboj, bistveno spada k dostojanstvu človeka. Mnogi so danes gnani od svojih zasvojenosti. Tu bi jim dobro del angel svobode, ki bi jim vlival pogum in jim

dajal razpolagati s samim seboj.

Ženska se je zaljubila v moškega. Toda ta noče nič vedeti o njej. Četudi ve, da razmerje nima nobenega upanja, se ne more odtrgati od njega. Tudi ona bi potrebovala angela svobode, ki bi ji vrnil dostojanstvo, občutek, da je sama v sebi dragocena, da ji ni treba tekati za onim moškim.

Mnogi se počutijo v zakonu, v družini ali v kaki drugi skupnosti, utesnjene in nesvobodne. Čutijo, da nimajo prostora za dihanje. Tudi ti bi potrebovali angela svobode, da bi jim podaril notranjo svobodo. Notranja svoboda mi pravi, da z mojim pravim jazom ne sme nihče razpolagati. Jaz se ne definiram z drugim. Vedno sem jaz sam. Takšna svoboda je potrebna, da more uspeti prijateljstvo, da more uspeti zakon. Želim ti, da ti angel svobode da tako notranjo svobodo, da se boš lahko resnično počutil kot svoboden človek in živel pokončno.

KRATKE NOVICE

LJUBLJANA — Pri založbi Družina je izšla knjiga „Filozofija, naš vsakdanji kruh“. Njen pisec je znani misijonar in pesnik, jezuit dr. p. Vladimir Kos, upokojeni profesor univerze v Tokiu, kjer misijonari že nad 50 let. V knjigi razčlenjuje osnovne pojme filozofskega razmišljanja. (*Ave Maria*)

ATENE — Pravoslavni atenski škof

Christodoulos nasprotuje vstopu Turčije v Evropsko zvezo. Kot je dejal, ta dežela ne more ničesar dati evropski civilizaciji. Turčija je namreč prisotna od 14. stoletja naprej, zgodovina odnosov med njima pa je vseskozi zaznamovana z barbarstvom in nasiljem. (*Ave Maria*)

LJUBLJANA — Po statističnih podatkih avgusta 2003 je v Sloveniji stopnja revščine 13,6 odstotna: pod pragom revščine živi več kot 260.000 ljudi. Najpogostejši vzrok je brezposelnost, ki

jo povzroča predvsem nizka stopnja izobrazbe. Največ revščine je v murskosoboškem območju, pod povprečjem pa sta tudi celjsko in mariborsko območje. (*Ave Maria*)

LJUBLJANA — Člani društva tabornikov Močvirski tulipani se vsako leto na soboto pred Vsemi svetniki zberejo na ljubljanskih Plečnikovih Žalah, kjer pomagajo vsem, ki želijo pomoč, predvsem pa starejšim, pri prevozu peska in urejanju grobov. (*Ave Maria*)

POKLICNE ŽELJE MLADOSTNIKOV

DR. HUBERT POŽARNIK

Poklicne želje mladostnikov so odvisne od številnih dejavnikov: starosti, spola, nadarjenosti, izobrazbe in poklica staršev, možnosti zaposlitve, kulturne in tehnične razvitosti družbe in tako dalje.

Otroci imajo praviloma razne poklicne želje, vendar se te hitro spreminjajo; raziskave kažejo, da ima po letu dni isti poklicni interes še dve tretjini dečkov in tri četrte deklie, starih deset let, po petih letih manj kot polovica dečkov in dve tretjini deklic, po preteku desetih let pa manj kot četrtnina dečkov in tretjina deklic. Mlajši so otroci, toliko bolj so njihovi poklicni interesi tudi nestvarni.

Nagibi za izbiro poklica

Zanimivo je, kakšni nagibi vodijo mladostnike pri izbiri poklica. Nekoč so strokovnjaki delili interese ljudi v šest temeljnih skupin: znanstvene, gospodarske, umetniške, socialne, politične in religiozne ter menili, da obstaja skladno s tem šest prirojenih poklicno-interesnih tipov ljudi. Novejše raziskave so potrdile, da so posameznikom nekatere poklicne usmeritve v resnici bolj pisane na kožo kot druge; enim ljudem bolj delo z ljudmi, drugim umetniško ustvarjanje, tretjim poklici, ki zahtevajo telesne sposobnosti in spretnosti. Niso pa ne sposobnosti in spretnosti. Niso pa potrdile, da je nekdo rojen za en sam, čisto določen poklic. Z drugimi besedami: vsak človek je praviloma sposoben z uspehom opravljati različne poklice, v njih uživati in uresničiti sebe.

Če prosimo mladostnike, da utemeljijo svoje poklicne želje, vidimo, da jih vodijo zelo različni motivi. Priljubljena podoba je naslednja: Pristni nagibi („Ker me zanima“) - 40 %, ekonomski nagibi („Dober zaslužek“) - 20 %, družinski motivi („Prevezel bom za starši kmetijo, obrt ali trgovino“) - 10 %, manj smiselni nagibi (na primer „Rad bi bil mehanik, ker se rad vozim s kolesom“) - 10 %, drugi nagibi (na primer „Lahko delo“, „Bližina kraja bivanja“) - 20 %. Raziskave so pokazale,

da poklicne želje otrok in mladostnikov v dveh tretjinah primerov ustrezajo njihovim umskim in telesnim sposobnostim ali socialno ekonomskemu položaju družine.

Vpliv staršev na poklicne želje otrok je relativno velik. Gledano v celoti se skoraj tri četrte poklicnih želja štirinajstletnikov ujema s poklicnimi pričakovanji in željami njihovih staršev; to ujemanje pozneje močno pada, vendar ga je vseskozi čutiti. Po mnenju polovice mladostnikov obeh spolov njihovi starši preveč pričakujejo od njih. Nobena skrivnost tudi ni, da so visoka pričakovanja do otrok posebno značilna za starše, ki sodijo v tako imenovani srednji družbeni sloj, prav tako pa tudi to, da želja po višji izobrazbi raste z izobrazbo staršev, še posebno očeta, tri četrte staršev z višjo in visoko izobrazbo pričakuje od otroka, da bo tudi on dosegel visoko izobrazbo - in le tretjina staršev z nizko izobrazbo. Glavni

razlogi za višjo in visoko izobrazbo so po mnenju staršev naslednji (po pogostnosti): Višja izobrazba zagotavlja otroku boljše poklicne možnosti, boljši zaslužek in lažje delo, večji ugled v družbi - ali pa preprosto „otroku se ne bo treba mučiti v življenju, kot smo se morali mi“.

Pomoč pri izbiri poklica

Rekli smo, da je le malo ljudi rojenih za en sam poklic. Poleg tega je danes v primerjavi z nekoč odstotkovno manj otrok, ki morajo nadaljevati družinsko poklicno tradicijo, pa tudi možnosti izobraževanja in s tem dostopnost do raznih poklicev so danes čisto drugačne. In končno je sedaj na voljo neprimerno več poklicev kot nekoč; v srednjem veku jih je bilo komaj nekaj deset, danes jih je več tisoč. Zato ni lahko izbirati „pravi“ poklic. Posledica je razočaranje, saj je večkrat velik prepad med stvarnostjo in tem, kaj si mlad človek predstavlja pod tem ali onim poklicem. Po podatkih, ki so na voljo, skoraj polovica zaposlenih ljudi prizna, da bi izbrali povsem drug poklic, če bi bili še enkrat mladi. Tu leži tudi del pojasnila, zakaj tako veliko ljudi ne dela v poklicu, za katerega so se šolali.

Ker preživi človek polovico svojega budnega časa pri poklicnem delu, pomeni izbira poklica izbiro načina življenja. Zato se moramo pred odločitvijo dobro pozanimati, kaj nas čaka v njem. Seveda je mogoče marsikaj popraviti tudi pozneje, posebno danes, ko obstajajo razvejene možnosti izobraževanja na delovnem mestu in ob delu - na Zahodu danes ljudje v svojem življenju v povprečju trikrat spremenijo poklic - čisto preprosto pa to ni.

Pa bo služba?

Svoje čase, ko je lahko mlad človek izbral med poklici in v dobri veri, da bo dobil tudi službo v tem poklicu, je bil pomen poklicno svetovalnih služb nedvomno večji kot danes, ko ne kaže vedno slediti le svojim željam, ampak je treba pomisliti tudi na možnosti zaposlitve. Kljub temu se je pred izbiro poklicne usmeritve dobro posvetovati z usposobljenim strokovnjakom. To velja še posebno za tiste mlade ljudi, ki se ne morejo odločiti,

Kako „jih“ vzgojiti v prestopnike

GUY GILBERT

Guy Gilbert, rojen leta 1935 v Franciji v delavski družini s petnajstimi otroki, je bil posvečen v duhovnika leta 1965. Najprej je bil imenovan za kaplana v mestu Buda v Alžiru, tedaj francoski koloniji. Da bi se zblížal s preprostimi ljudmi, se je naučil arabščine, prav tako kot je kasneje, ko se je vrnil v Francijo, privzel grobo govorico mladih s pariških ulic. Spoznal je, da otroci z ulice obupno potrebujejo koga, ki bi jim stal ob strani. V Parizu živi v 19. okrožju in pomaga mladim, ki so zasvojeni z mamili, prestopnikom, povratnikom in vsem, ki so prepuščeni sami sebi. Življenje v tem drugačnem svetu je opisal v številnih knjigah. „Če boste s človekom z roba družbe ravnali kot s psom, vas bo ugriznil, če mu boste izkazali ljubezen, vas bo vzljubil.“ To je nauk njegove knjige z naslovom „Alba in kavbojski škornji“; nauk, namenjen vsem, ki hočejo še naprej in kljub vsemu upati.

Tole je eno izmed poglavij njegove knjige, ki je v slovenskem prevodu izšla pri celjski Mohorjevi 1998. To ni teorija, ampak sad izkušenj, saj je videl nič koliko staršev, ki so tako „vzgajali“ svoje otroke.

Starši!

Dajte mu vse, in sicer takoj.

Predvsem mu nikdar ne recite „ne“.

Preveč bi ga prizadelo!

Nikar ga ne kaznujte. Če pa se kdaj le spozabite in mu naložite zaslužen kaznen, napako brž popravite s krepkim poljubom na čelo.

V njegovi navzočnosti goljufajte vse okrog sebe. Poučite ga, da ima v družbi samo pravice in nobenih dolžnosti. In predvsem: ne prizanašajte družbi, v kateri živi. Vse naj se mu zdi neumno, bedasto, nepotrebno in slabo. Nikar mu ne odkrijte tistega, kar je v družbi dobro.

Brez zadržkov se pred otrokom na

ker jih mika več poklicev ali pa noben posebno.

Poklicno delo v preteklosti ni zagotavljalo zaposlenim le sredstva za preživljanje sebe in družine, pač pa je tudi razvijalo sposobnosti zaposlenih, jim dajalo zadovoljstvo in zagotavljalo ugled. Danes je delo marsikdaj bolj enolično, zaradi česar čutijo zaposleni pri njem manj zadoščenja; strokovnjaki sodijo, da le vsak deseti zaposleni čuti veliko veselja in zadovoljstva pri svojem delu. Vendar so vsi enotnega mnenja, da je boljše, da se mladi ljudje lotijo kateregakoli dela, kot da posedajo doma ali po lokalih.

naj si ogleda vsak film, ki ga želi videti, naj gre ven, kadar se mu zahoče, in se vrne ob kateri koli uri.

Od njegove rane mladosti bodite skrajno prizanesljivi do nesramnih izrazov, s katerimi vas bo obsipal. Pustite mu, naj svobodno in brez zadržka pove, kar misli.

Če žali profesorja, ki ga je poslal iz razreda, takoj obiščite tega zatiralskega vzgojitelja in mu - v otrokovi navzočnosti - zmečite v obraz vse, kar si mislite o tako trdosrčnih učiteljih.

Dajte mu denar, ne da bi ga naučili denar tudi zaslužiti. Pravi, da imajo prijatelji vse, kar se jim zahoče? Tudi vi mu ne dajate nič manj. In ko mu dajete denar, bodite velikodušni!

Vzgajajte ga v čaščenju denarja, materialnih dobrin in sebičnosti.

Izurite ga v športnih in umskih večerinah, za katere pokaže vsaj malo daru. A nikar ga ne posiljujte z moralno in duhovno vzgojo. Za to se bo že sam odločil, ko bo starejši.

In če ima doma vse, kar potrebuje, nikar ne zapravljajte časa s tem, da bi mu povedali, da ga imate radi ali da bi mu prisluhnilo. Srce in duha mu bodo zapolnili televizija, mobilni telefon in glasbeni stolp.

Doma ga nikdar ne prosite za pomoč, za mizo pa ponižno poslušajte njegove pripombe k jedilniku.

Poln krožnik postrežene jedi, za katero se je med večerjo nenadoma

ves glas prepirajta. Ko se bosta lepega dne ločila, ne bo prav nič presenečen. Na novico bo dobro pripravljen.

Če se kdaj motite, povejte, da so krivi „drugi“, nikoli vi. Hitro bo spoznal, da so za vsa njegova slaba dejanja v celoti odgovorni „drugi“, da je kriva družba.

Naj noč in dan pritiska na gumb za menjavanje televizijskih programov;

De esto no se habla

● tem se ne govori

Dnevnik „El Sol“ iz Quilmesa je 6. oktobra v svoji rubriki *De esto no se habla* komentiral *Encuentro Nacional de Mujeres Autoconvocadas* v Rosariju, o katerem je naša revija že poročala. Iz članka, ki ga je napisal Hector Simeoni, povzemamo še nekaj podrobnosti in imena ustanov ter posameznikov, ki hočejo s pomočjo levičarskih skupin izsiliti spremembo zakonov v imenu argentinskega ženstva.

HECTOR SIMEONI

Pred dnevi se je končalo v Rosariju tako imenovano 18. narodno srečanje žen. Udeležile so se ga delegacije iz vse države in organizirane skupine, kot Polo Obrero, Movimiento Independiente de Jubilados y Desocupados, Partido de los Trabajadores Socialistas, Barrios de Pie, Corriente Clasista y Combativa in Confederación de Trabajadores Argentinos (CTA). Glavni cilj tega srečanja je bil, doseči soglasje in zahtevati uzakonitev predloga za poroko med homoseksualci ter odpravo kazni, ki jo predvideva sedanji zakon o splavu.

Srečanje bi potekalo v skoraj prazničnem razpoloženju, če zelena soglasja pri sprejemanju sklepov v „delavnicah“ ne bi preprečili tisoči udeleženk. To je organizatorje tako

razjezilo, da je prišlo do napadov na katoliško Cerkev in manifestacij pred krajevno škofijo. Ker niso imeli argumentov, so kričali in zmerjali.

Presenečalo je, da so bili med pokrovitelji srečanja lokalna občina, ki je v rokah socialista Hermes Binnerja, ministrstvo za javno zdravstvo in Ženska direkcija vlade mesta Buenos Aires. Mednarodni laboratoriji so delili vzorce brez vrednosti, pojavila se je celo uporniška katoliška skupina pod imenom *Mujeres por el Derecho a Decidir*, za katero je znano, da jo financira Fordov sklad, in tako imenovani Foro de los Derechos Reproductivos, katerega predstavnica, Martha Rosenberg, je pozivala k uporabi strategije, imenovane *Women Health Project*, ki jo propagira Svetovna banka in znani multimilijonar George Soros za odobritev splava po vsem svetu, zlasti še v državah, kjer

odločil, da mu ne tekne več, brez pomišljanja vrzite med odpadke.

Naučite ga, da ne bo nikomur zal; najbolj bo, če začnete kar z neprizanesljivim obrekovanjem najbližjih sosedov.

Dopovejte mu, da tako ali tako ne bo dobil službe; za brezposelnost da so krivi tujci in priseljenci, ti nam odžirajo kruh. Svoje obtožbe še podkrepite s trditvami, da je zaradi teh škodljivcev, ki so nas preplavili, ogrožena celotna država.

Ne iščite priložnosti za pogovor s svojim odraščajočim otrokom. V tem obdobju se tako radi zapirajo sami vase.

Seveda pa jih, če so hrupni, ne onemogočajte v njihovem izražanju.

Če se pri svojih osemnajstih valjajo po foteljih in zavračajo tako delo kot šolo, jih pustite pri miru. So pač med tistimi, ki malo dlje potrebujejo toplino domačega ognjišča.

Če ugotovite, da je vašo denarnico „olajšal“ za nekaj bankovcev, če na skrivnosten način izginjajo steklenice z alkoholnimi pijačami in če je pepelnik vedno poln, bodite kar tiho. Vse kaže, da ne preživlja ravno najlepšega obdobja.

In če vas nekega dne pokličejo, da pridite na policijsko postajo, ker so vašega otroka zasačili z mamili ali pri vlom, kratko in malo recite: „Njegov problem.“ In povejte jim vse, kar se o tem sinu ali hčerki, ki tako ali tako nikoli ni bil nič prida, spomnite najslabšega.

Ali pa se pripravite, da ga boste obiskovali v kaznilniških govorilnicah in v popravnih domovih, kamor bo prišel po vaši zaslugi. Morda boste celo ugotovili, da je skrajni čas - če že ni prepozno - da rešite, kar je še mogoče rešiti.

AVE MARIA

hočejo namestoboljšanja življenjskega standarda znotraj države razpoložljivi denar porabiti za plačilo zunanjega dolga.

+ +

Naslednjega dne je dnevnik „El Sol“ objavil še tale članek izpod peresa istega časnikarja o tej temi.

Razmišljali smo že, kaj se je dogajalo na XVIII. letnem srečanju žen, „na lastno pobudo“, kjer se jim je posrečilo zbrati skupine predstavnic „najbolj bojevitih“ ženskih gibanj, pocestnih upornic (piqueteros), levičarskih sindikatov, naprednih univerzitetnih študentk, „junaških“ zagovornic lezbianizma in podobno. Vse te skupine so imele enoten cilj: podpreti zakon, po katerem bi se lahko sklepane enospolne zveze in uzakoniti splav.

Govorili smo že o izkušnjah krščanskih žena, ki so odšle tja z namenom, da bi odkrito razpravljale z različnih vidikov ta pereča vprašanja, pa so bile deležne le psovanja in ovir, ko so hotele povedati svoje mnenje. Za konec se nam zdi umestno objaviti pismo blažene Matere Terezije iz Kalkute (katere delo med revnimi in socialno najbolj ogroženimi bi morali posnemati vsi salonski revolucionarji, ki se sprehajajo okoli), ki ga je pisala znanstveniku, znanemu publicistu in propagandistu splava.

Pismo matere Terezije

Spoštovani dr. Morgentaler!

Jezus je rekel: „Kdor sprejme otroka v mojem imenu, sprejme mene.“

„Povem vam, da vse, kar storite kateremu izmed mojih najmanjših bratov, storite meni.“

Mali otrok, ki še ni bil rojen, je od veselja poskočil v telesu Elizabete ob prisotnosti Jezusa v telesu Marije, njegove matere.

Borim se proti splavu, ko prosim starše, naj posvojijo zapuščene otroke. Tisoče libanonskih in indijskih otrok je bilo rešenih in so prinesli ljubezen, veselje in edinost številnim družinam, ki na drug način ne bi mogle imeti otrok. Nikoli ne dam otrok družinam, ki bi se branile svojih otrok ali so kdaj v življenju storile kaj neprimerne, da bi jih ne imele. Pridružila sem se borbi proti splavu, ker sem prepričana, da je nerojeni otrok najbolj neboljen med reveži, najmanj ljubljen in najbolj

zaničevan, če se ga starši branijo. Me misijonarke Božje ljubezni smo naredile zaobljubo, da bomo služile najbolj revnim med revnimi.

V naših dneh je splav največji rušilec ljubezni in miru na svetu. Poznala sem veliko žensk, ki so naredile splav pred mnogimi leti. Vsakokrat, ko vidi jo otroka iste starosti kakor bi jo imel njihov otrok, se spomnijo nanj.

Vi, dr. Morgentaler, svetujete ljudem, naj ne bodo istega prepričanja kot jaz, kar se splava tiče. Žalostna sem; nekoč, ko boste šli v svoj končni dom in stopili pred Boga, kakšen odgovor mu boste dali? Ko Vas bo vprašal: „Kje so čudoviti otroci, ki sem jih ustvaril, da bi izvršili velike stvari, kje so?“

Vi se bojite hraniti enega otroka več. Vaši starši se niso bali, oni Vas niso zapustili; nasprotno, ljubili so Vas in Vam dali veselje do življenja.

Imam na tisoče otrok z vseh delov sveta in vendar nihče od njih se ni nikoli počutil nazaj zelen med nami, zapuščen. Vse negujemo z isto ljubeznijo.

Doživela sem čudež nežne Božje ljubezni do otroka. Neki mož je prišel k meni in mi rekel: „Moj otrok umira. Zdravnik je prišel k njemu in mu predpisal zdravilo, ki ga v Indiji ni.“

Medtem ko sva govorila, se nama je približal neki mož s košaro, polno rabljenih zdravil. Prav na vrhu sem našla zdravilo, ki ga je potreboval bolni otrok. Še enkrat sem pogledala; nisem mogla verjeti; res je bilo. Začudeno sem

Ob odkritju spomenika dr. Tinetu Debeljaku

ZORKO SIMČIČ

Spoštovani,

že od nekdaj je znano, in to ne samo zgodovinarjem, da je narod, ali pa tudi zgolj neka družba ali skupnost, prej ali slej — a vedno — moral nositi posledice, plačati, kadar je hotel živeti zgolj sedanjosti. Kadar je hotel živeti brez spomina. Kadar ni hotel ali mogel videti, da je preteklost tista, ki je rodila sedanjost, da je preteklost mati sedanjosti. In ta šele potem mati prihodnosti.

Stari Cicero ni razmišljal o „kolektivnem spominu“ in podobnem, ampak preprosto je ponavljal, da „ne vedeti za dogodke, ki so se zgodili pred tvojim rojstvom, pomeni za vedno ostati otrok, biti nedozorel, in kaj bi bilo človeško življenje, če nas spomin ne bi mogel povezati s preteklostjo“ — naš Slomšek, „slovenski Cicero“ kakor so mu pravili, pa je šel še korak dlje: opozarjal je, da „kdor svojih slavnih prednikov ne časti, njihov vrlji naslednik biti ne zasluži“, še več: „Pometi starih junakov slavo in si pripravil mlajšim pogin.“

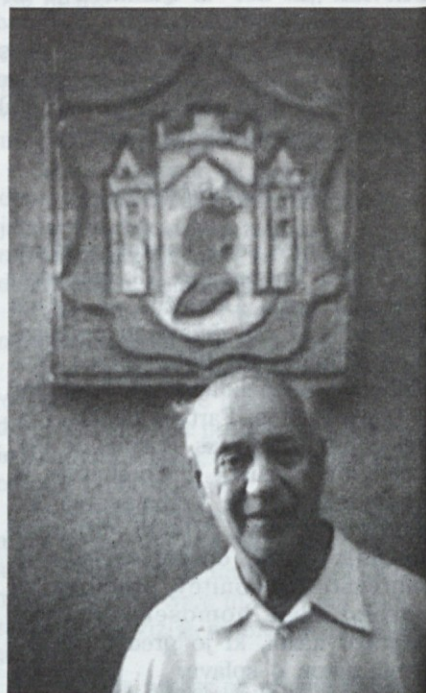
Zavest o življenjski važnosti spomina.

Danes se spominjamo Tineta Debeljaka, velikega sina Škofje Loke, starodavnega mesta, ki je dalo našemu narodu vrsto velikih mož. Proslavljamo stoletnico rojstva človeka, ki ga je življenjska pot peljala iz rojstnega mesta v Ljubljano, na Češko, na Poljsko, po Jugoslaviji ... nato pa — pač tragika

pomislila na milijone in milijone otrok na svetu in na nežno skrb, ki jo ima Bog za malčke revnih naselij iz Kalkute. Strmela sem nad usmiljenjem in Božjo ljubeznijo do tega majhnega otroka.

Želim Vam, da bi tudi Vi nekoč začutili veselje Božje ljubezni in jo delili z vsemi, s katerimi se srečate, posebno s svojo družino in z vsemi ljudmi, ki delajo z Vami. Veliko molim za Vas, Bog naj Vas blagoslovi.

Mati Terezija iz Kalkute
Misijonarka Božje ljubezni
Prevedla M. M.

naše polpretekle zgodovine — v begunstvo, v samoizgnanstvo preko Rima čez morje, človeka, ki pa je vedno čutil — naj je živel pod severnimi ali južnimi zvezdami, govoril materni jezik ali tuje — kje so njegove korenine.

Dr. Tine Debeljak se je rodil v Škofji Loki 27. aprila 1903, tu se šolal, gimnazijo končal v Škofjih zavodih v Šentvidu, slavistiko v Ljubljani. Pozneje je študiral v Pragi in v Varšavi, se vrnil v Jugoslavijo, bil profesor v Črni Gori, potem pa se ustalil v Ljubljani, kjer se je začelo njegovo plodovito delo: pisanje literarno-zgodovinskih študij, prevajanje zlasti iz slovanskih jezikov, ki jih je vse obvladal, in — ker je bil kulturni urednik Slovenca, takrat najbolj razširjenega slovenskega dnevnika — objavljanje kritik zlasti leposlovnih del. Vse to do maja leta 1945, do odhoda v emigracijo. Avstrija, pozneje Rim sta bili njegovi naslednji življenjski postaji, dokler ni leta 1948 odplul v Argentino in tam 20. januarja 1989 v svojem 85. letu zatisnil oči.

Danes se tukaj v njegovi Škofji Loki klanjamo njegovemu spominu. Vendar tako kot besede slavja bodo to besede hvaležnosti. Še desetletja se bodo literarni zgodovinarji ukvarjali z njegovim ustvarjanjem, kajti njegov življenjski opus je tako obširen in raznovrsten, da se zdi skoraj nepregleden. Šele popolna bibliografija bi prikazala celotno podobo njegovega ustvarjanja.

Že od časa slovenske osamosvojitve je o Debeljaku v matici marsikaj odkrito, objavljeno, povedano. Mislimo samo na spominsko ploščo, ki mu jo je Škofja Loka pred leti vzdala na rojstno hišo, na natis njegovih pesmi, na simpozije o njem, na razstavo njegovih del v Narodni Univerzitetni knjižnici in podobno — in vendar ... Še dolga leta bodo ljudje prebirali njegove poezijo in prozo, zgodovinarji analizirali njegove študije ali spomine na naše besedne umetnike — ko je pisal o Kosovelu, o Preglju, Finžgarju, Majcnu, Balantiču, Hribovšku in številnih drugih. Komparativne študije njegovih prevodov iz slovenskih literatur, predvsem Mickiewicza, Slowackega, Kasprowicza, Puškina, Ševčenka, Macha in drugih bodo še bolj kot doslej prikazovale Debeljakovo mojstrstvo. Živeč že v emigraciji je prevajal Dantejevo Božansko komedijo, poslovenil pa je — v hvaležen poklon in nekako v oddolžitev Argentini, ki mu je gostoljubno ponudila zatočišče — tudi najbolj znamenito argentinsko pesnitev, Martina Fierro, delo Joséja Hernándezza. Mirno lahko rečemo, da je bil Debeljak, ki je bil vrh vsega pa še urednik, publicist — glavni sotrudnik tednika Svobodna Slovenija — mentor mladim literatom, profesor, zgodovinar, soustanovitelj in steber Slovenske kulturne akcije, osrednje organizacije slovenskih ustvarjalcev v svetu — ena največjih osebnosti in to ne samo v emigraciji. Kakšno bogato dediščino misli in zamisli je zapustil celotnemu našemu narodu ta naš književnik, član pariške Akademije, častni član argentinskih martinfierrrovcev, član svetovnega Pen Club.

Nekaterim med nami je bilo dano skoraj petdeset let živeti v njegovi bližini. Najprej doma, v Sloveniji, potem v Rimu in naposled štirideset let v Buenos Airesu. Dano nam je bilo spremljati njegovo delo, še bolj

pa, in to od blizu — opazovati njegov človeški lik. In v čem smo lahko odkrivali njegovo veličino?

Debeljak ni ustvaril Balantiča ne drugih besednih ustvarjalcev, a mnoge je odkril, jih vzpodbujal, jim pomagal rasti, pozneje pa bil tudi prvi, ki jim je za vedno dal mesto v zgodovini naše književnosti. Že samo zaradi tega bo za vedno zapisan v naši zgodovini. Še posebej jasno ga označuje njegovo osebno literarno ustvarjanje: veličastna *Črna maša za pobite Slovence*, pesnitev, ki poje o vojni, o revoluciji, zlasti pa o strahotnem koncu že po vojni pobitih domobrancev. Pesniška zbirka *Poljub* je izliv ljubezni do v domovini živeče oddaljene žene, do svojih otrok — slovenska *Tristia ex Ponto*, kakršnih doslej ni bilo v naši poeziji — medtem ko zbirka pesmi prošenj *Mariji* kaže pesnikovo religiozno globino.

Debeljak je bil formiran kot humanist, lahko bi rekli tudi da kot tradicionalist, in v naši literaturi torej ljubitelj domačijstva, in vendar, ko so se med emigrantskimi pisci začele pojavljati nove tematike, novi prijemi, se je vživel vanje, znal je biti most med generacijami. Kot človek širokega razgleda, predvsem pa širokega srca je prav on pripomogel, da v krogu kulturnih ustvarjalcev v tujini ni prišlo do preloma, kar ne bi bilo v korist ne emigraciji, ne besedni umetnosti sami.

Debeljakova ideološka brezkompromisnost je bila porojena iz jasne zavesti o nevarnosti komunizma, od tod tudi v njem strast za odkrivanje zgodovinske resnice. Njegove politične

analize, odkrivanje korenin revolucije in ozadij dogodkov, res niso vedno v slogu strogo znanstvenega zgodovino-pisja — saj je bil daleč od mnogih virov — toda njegova razgledanost po svetovnem tisku, stiki s politiki misleci drugih narodnosti, odkritja iz na skrivaj mu poslanih pisem iz domovine, predvsem pa njegova intuicija, so mu omogočili odkriti marsikaj, kar je mnogim zgodovinarjem-uradnikom bilo in je žal še danes zakrito. V njegovem zgodovino-pisju je trpka resnica, je žalost — nikdar pa besede sovraštva do nasprotnika, kaj šele želje po — maščevanju.

Njegova veličina se kaže tudi v njegovem odzivu na molk iz matice, še posebej na napade. V domovini je bil v času, ki mu danes z evgemizmom pravimo „doma enounja“, ne samo zamolčevan, ampak od vseh, ki so v emigraciji kulturno ali politično delovali, najbolj napadan, kdaj celo surovo žaljen. Toda ko si ga videl prebirati tiste sramotilne vrste, v njegovih očeh ni bilo jeze, kaj šele sovraštva — samo žalost. Ta mož je imel predvsem veliko srce. Kako bi lahko — saj mu je Bog dal gibko pero — svoje nasprotnike v naši zgodovini za vse čase ožigosal, jih osramotil. Pa tega ni storil. Bil je — gospod.

Ob njem se nam pa odkriva še neka njegova — kdo ve, če ne najvažnejša veličina. Debeljak — poosebljena požrtvovalnost. Delaven človek, ki ljubi življenje, ki ljubi rast, ki prebujata rast v drugih. Dober človek. Saj bi bilo neresnično, ko bi trdili, da so se ljudje okoli njega z njim vedno

strinjali, ali pa on z njimi: ni bilo vedno istih pogledov ne na literarno ustvarjanje, ne — prva leta, recimo — na iskanje poti za ureditev Slovenije, ko bo v njej zavladala svoboda: konfederacija v Jugoslaviji ali absolutna državna samostojnost? In vendar je bil med politiki prav on pobudnik a ne morda *poštimaustva*, kakor pravimo, ampak pomirjevanja, treznega razgovora, argumentiranja, sprejemanja drugačnih zamisli — samo da je *slovenstvo*, ta v druge jezike neprevledljiv izraz, da je „naša stvar“ lahko živela v srcih in umih naprej. Slovenska politična — oziroma točneje ideološka — emigracija bo v naši zgodovini ostala zapisana zaradi svojega kulturnega in celo gospodarskega delovanja, pa vendar je njen največji uspeh, da je del naroda — res da živeč v tujini — skozi pol stoletja ohranjal zavest svoje nacionalne identitete, pokazal, da je samo v resnični demokraciji mogoče uspešno delovati za blagor ljudi. Lekcija politične dozorelosti. Tudi za nas danes tukaj.

Neki naš literarni zgodovinar je nekoč napisal: „Je Prešernova Vrba in je Cankarjeva Vrhnika, in je Majcnov Maribor: kajti en sam kraj na svetu je domači kraj!“ In tako bi lahko dodali: „In je Debeljakova Škofja Loka.“ Ni bilo — vsaj daljšega pogovora ne — da ne bi iz njegovih ust zazveneli ti dve imeni. Če pri kom, si ob njem začutil, da mu je rojstni kraj „umbilicus mundi“ popek, središče sveta.

Pred petnajstimi leti smo onkraj oceana Tineta Debeljaka polagali v grob. Ob maši zadušnici, pozneje ob odprtem grobu, se je vrsta govornikov poklonila njegovemu spominu. Od starih politikov do že v tujini rojenih mladih študentov so prihajale besede zahvale človeku, ki je bil steber celotnega, ne samo kulturnega življenja v emigraciji. Tisti pogrebi, tisti pogrebi v tujini ... ko so trudni javni delavci drug za drugim legali v grob ... tisti žalostni pogrebi v tujini, ko so po zadnjih molitvah ustnice onemele in je kdo od žalujočih, kdaj kakšen otrok ... odprl zavitek ali posodico, vzel iz nje prgišče slovenske zemlje, prinesene preko oceana, in jo stresel na krsto ... ko si začutil, da z mrtvim odhaja v grob del Slovenije. Kdor ni videl teh prizorov, ne more vedeti, kaj

Vovkov spomin in opomin

Razmeroma pozno je izšla Vovkova knjiga *Spomin in opomin* z zapiski revolucionarnega zasliševanja, preganjanja in šikaniranja po letu 1945. Knjiga bi bila dragocen dar za osamosvojitve Slovenije, pa je morala tako dolgo čakati na svoj izid. Tudi zdaj, ko je izšla, se o njej malo piše in govori. Skoraj ni bilo poročil v našem dnevnem časopisju in elektronskih medijih. Tudi tej knjigi se dogaja podobno kakor je zapisal Žarko Petan v zadnji izdaji *MAGA* o krizi vrednot v Sloveniji. Če se upreš krivičnemu režimu, te izločijo. In ker so, kakor pravi Petan, na oblasti isti ljudje kakor v času komunizma, jim knjiga o škofu Vovku ni pogodu. Knjiga ostaja spomin in opomin, se pravi ogledalo Slovincem in kristjanom. Še posebej zadnjim. Škof Vovk zelo neprizanesljivo govori o ravnanju kristjanov in duhovnikov v takratnih razmerah in zato nam tako nudi ogledalo za ravnanja v današnjem času. Kakor sem dejal na posvetu o etiki pri

predsedniku države, smo Slovenci še vedno zapleteni v mreže istega sistema, ki je takrat preganjal, zatiral in mučil škofa Vovka, njegove duhovnike in slovenske kristjane ter sploh vse svobodoljubne in resnicoljubne ljudi.

Mnogi duhovniki in verniki so zaradi režimskega zatiranja izgubili življenje, premoženje, odrinjeni so bili iz javnega življenja, niso imeli možnosti normalno živeti in delati. Danes pa še celo isti ljudje vodijo skriti nadzor nad nami. Označijo vas imenuje Vovk, ki je zasliševal škofa, še danes deluje v navezi z bivšim predsednikom države in drugimi sodelavci pri zatiranju svobode in vzdrževanju nadzora nad državljanji. V družbi je še vedno prisotna miselnost, da se ne sme povedati stvari drugače, kakor mislijo vladajoči. Tako vas označijo za netolerantnega, če javno poveste resnico, čeprav vsi vedo, da je to resnica. Resnica pa ne boli samo vodilnih politikov revolucionarne preteklosti, vsakdo, ki ima iz preteklega režima

pomeni domača gruda človeku, ki je bil prisiljen umakniti se v tujino, ne more razumeti desetletja trajajočega domotožja ... In ko je bilo zaslišati iz drhtečih grl še poslovilno pesem — *Gozdič je že zelen* — si v sebi tlačil solze, a nisi mogel, da si ne bi rekel: „In takega človeka, take ljudi toliki v Sloveniji že desetletja žigosajo za izdajalce naroda ... te ljudi, ki so ne samo živeli, ampak umirali za slovenstvo.“ Kajti tudi za Debeljaka velja: On ni živel v tujini. On je smrt umrl v tujini. Daleč od rodne zemlje, daleč od svoje Škofje Loke ...

Eno leto pred smrtjo ga je ob svoji 50-letnici počastilo Škofjelokoško muzejsko društvo, poslalo pozdrave svojemu so-ustanovitelju — prvi korak k popravni krivici, ki mu jo je delala uradna Slovenija. Bil mu je v veliko zadoščenje. In od takrat je vedel, kar si je prej smel želel: v domovini se začenja rojevati svoboda.

Kakor pred leti s spominsko ploščo tako Škofja Loka danes z odkritjem spomenika ponovno časti svojega sina. Postavljamo pomnik

človeku, čigar duh in misel sta pravzaprav vedno živela tu, sredi teh starih ulic in hiš, po skritih kotičkih ob Sori, sredi teh nikoli pozabljenih hribov in dolin.

Škofja Loka pa s tem dejanjem postavlja spomenik tudi sebi — mestu, ki se zaveda, da brez spoštovanja svojih velikih umsko in čustveno zdravih sinov ni poti v prihodnost. Tak spomenik je še en trden kamen vgrajen v duhovno obzidje mesta, ene od trdnjav slovenstva. Ali smo res boleštni črnogledci, če mislimo, da časi, ki prihajajo, ne bodo časi za mehkužneže? To bodo nevarni časi, a tudi časi čudovitih novih izzivov. Tem časom pa bodo mlajše generacije kos, samo če bodo v sebi čutile sile velikih prednikov — junakov. Za junake pa je še od nekdanj rečeno, „da dobivajo svoj navdih samo iz kreposti svojih prednikov.“ Dogodek, kakor je današnji, je torej mejnik na poti v — Bog daj! — lepšo prihodnost. Praznik.

Poklonimo se Tinetu Debeljaku. Čast mu! In — zahvala!

Trnovski kaplan Marjan

Lani je minulo 60 let, odkar je bil v Srbiji, na dušnopastirski poti med slovenskimi izgnanci, umorjen trnovski kaplan Marjan Kremžar. Ker je malo napisanega o delu, ki ga je ta opravljal na željo ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana med vojno na Gorenjskem in v Srbiji, ponatiskujemo odlomke iz pripovedi g. Lojzeta Sedeja in iz razgovora, ki ga je imel duhovnikov brat dr. Marko Kremžar leta 1990 s podpisanim za revijo Vestnik.

V pogovoru dr. Kremžar najprej pojasni, da je bil njegov brat kako poldrugo leto kaplan v Trnovem, ko je leta 1941 izbruhnila vojna in so Slovenijo zasedli sovražniki. „Bali smo se, da bodo Nemci zasedli vso Slovenijo, posebno še, ko smo zvedeli, da so začeli izganjati duhovnike ter izseljevati učitelje in druge izobražence. Kmalu potem je Marjan povedal, da je škof Rožman prosil nekatere mlajše duhovnike, da bi šli tajno na Gorenjsko, ker takrat tam ni bilo več slovenskih duhovnikov, ki bi mogli svobodno delovati.“

Koliko let je imel Marjan takrat in kako je deloval?

Marjan je bil posvečen zelo mlad; vojna leta je doživljal, ko je bil star od 23 do 27 let.

Ko je pričel s svojim skrivnim dušnopastirskim delovanjem na Gorenjskem, se je opiral na mrežo laikov, ki jo je osnoval predvsem na podlagi nekdanjih članov in članic mladinskih vej Katoliške akcije. Ti so sodelovali z njim ter obveščali ljudi, kdaj in kje bo maša, kdaj spoved, itd. On pa je se je navadno vozil s kolesom iz vasi v vas napravljen kot delavec, kot obrtnik, kot kmet. Tam je spovedoval navadno v kaki podružnici, pa tudi po domovih, včasih vso noč, obhajal, maševal, potem pa izginil spet naprej. Nemci so kmalu za to izvedeli in ga začeli loviti. Na ta način je šel Marjan trikrat na Gorenjsko.

Nekoč je, napravljen v zdravniku, obiskal tudi bolnišnico na Golniku. Ko so nemški zdravniki hodili po sobah pregledovat bolnike, je Marjan delal isto, le da malo za njimi. Če je bil bolnik Slovenec, ga je vprašal, če se hoče spovedati, ga je spovedal in obhajal, če je bil pa Nemec, ga je malo pretipal in šel naprej. Ob drugi takšni priložnosti je obiskal, napravljen v vodnega inštalaterja, kraj, kjer so bili zaprti starejši duhovniki. Ko je prišel mednje in jim sporočil pozdrave škofa Rožmana, mu nihče ni verjel, da je duhovnik. Verjetno so mislili, da je kak gestapovski agent.

Ali ti je sam pripovedoval o tem?

O nekaterih doživetjih je pripovedoval. Na splošno je bolj malo povedal. Ko se je vračal v Ljubljano, je zapisoval te dogodke. Večino tega smo našli zapisano v zapiščini po njegovi smrti.

Ko je bil drugič na Gorenjskem, so ga Nemci imeli za nekaj ur zaprtega. Ujeli so ga zato, ker je vozil s kolesom brez luči. Zaradi tega administrativnega prestopka so ga zaprli v šentviške Škofove zavode. Problem bi nastal zjutraj, ko bi začeli preverjati njegove ponarejene dokumente. Ker tisti večer ni prišel, kamor bi moral priti, so njegovi sodelavci razmišljali, kje je, in ugotovili, da so ga Nemci ujeli. Drugo jutro je ena od deklet (članic KA, iz njegove mreže) šla v Št. Vid v Škofove zavode ponj, češ: „Mojega fanta ste aretirali, vrnite mi ga!“ Nemci so jo hudomušno poučevali, naj v bodoče bolj pazi nanj in ga — izpustili. Marjan je hitro izginil čez mejo na italijansko stran. Tam je šel v gostilno, naročil nekaj za pod zob in se malo oddahnil. Kaj hitro mu sporoče novico, da so Nemci pravkar zaprli mejo, ker so ugotovili, da jim je iz zapora ušel tisti „far“, na katerega so imeli takrat že razpisano nagrado. Tako se je rešil...

Na kaj bi moral biti pripravljen tvoj brat, če bi ga Nemci ujeli?

Na koncentracijsko taborišče ali smrt.

Ko je šel drugič na Gorenjsko, ga je spremljal brat France do meje, da mu je pomagal s kolesom in nahrbtnikom čez Savo. Takrat so ju ujeli Italijani in ju imeli za tihotapca, črnoborzijanca. Ko jim je Marjan dopovedoval, da je duhovnik, mu niso dosti verjeli. Poklicali so po telefonu očeta, da mora takoj na kvesturo (italijansko policijo), ker imajo zaprta njegova sinova. Oče se je najprej skliceval na policijsko uro, češ da ne sme tisto uro ven iz hiše, a so mu odgovorili, naj gre kljub temu, da bo povedal, če sta aretiranca res njegova sinova. Medtem pa je Marjan že prepričal karabinjerje, da je res duhovnik. Italijani so hoteli pokazati, da so boljši od Nemcev in da ne zapirajo duhovnikov. Ko je prišel tja oče, so mu rekli, naj podpiše, da bo skrbel za sinova, da ne bosta več delala takšnih „neumnosti“. Oče je podpisal in brata sta bila prosta. No, drugo jutro je bil Marjan že spet čez mejo na Gorenjskem.

Pripoved g. Lojzeta Sedeja

Predno nadaljujem s pogovorom, naj se zadržim pri opisu skrivnega dušnopastirskega delovanja, kakor mi je o njem pripovedoval g. Lojze Sedej.

G. Sedej, ki sedaj živi v Ramos Mejiji, je doma s Sv. Jošta nad Kranjem, kjer je znana izletniška točka in priljubljena romarska cerkev. Njihova družina je v njej opravljala posle cerkovnika. Neke jesenske nedelje dopoldne leta 1941 se jim je Kremžar predstavil kot duhovnik, ki bo pri njih maševal. G. Sedej mi je o njem pripovedoval:

„Bil je v civilu, z brki in poročnim prstanom. Kot sem slišal, je navadno maševal po zasebnih hišah v zgodnjih jutranjih urah. Ob tej priložnosti pa je bila vsa pobožnost na „Svetih stopnicah“ pri oltarju Žalostne Matere Božje, v prostoru zraven cerkve. Pol ure pred začetkom sv. maše je začel spovedovati. Med mašo je tudi pridigal. Na koncu je prosil navzoče za molčečnost in jim priporočil, naj se razidejo posamič. Pri tisti maši je bilo okrog 60 ljudi.“

Po maši sem g. Kremžarju svetoval, naj bi opravil sv. mašo tudi na sosednjem hribu Sv. Mohorja. Postavil mi je za to dva pogoja: če so ljudje zanesljivi in če bodo šli k spovedi. Ker sem mu za oboje mogel pritrditi, sva se zmenila za bližnjo oktobrsko nedeljo. Sv. Mohor (945

m) je podružnica fare Selce nad Škofjo Loko. K njej spadajo vasi Breznica, Zabrekve, Topole, Pozern in Hrib. Na določeni dan — bila je sobota — sva se dobila v vasi Nemile. Tam sva pustila kolesi in šla peš uro hoda do Sv. Mohorja. Po pravici bi mogel imenovati to soboto in nedeljo misijon, ki se je začel v soboto ob 6^h popoldne s spovedovanjem, ki je trajalo do 11^h zvečer. Prenočila sva v vasi Zabrekve. Ob 4^h zjutraj je bil spet v cerkvi in nadaljeval s spovedovanjem do 6^h. Nato je maševal, pridigal in obhajal. Potem je spet spovedoval do 10^h in spet maševal. Po maši je krstil dva novorojenčka in predno se je poslovil, še obiskal na smrt bolnega. Od omenjenih vasi je bila večina prisotna. Pri takšni udeležbi ni bilo pričakovati, da bo stvar ostala tajna. Zanj je zvedel župan selške doline, Franc Benedik, mlinar iz Dolenjske vasi. Bil je nemški simpatizer, upravljal pa je občino pravično in bil naklonjen rojakom. Zato je ovadba ostala na občini in ni bilo nobenih posledic."

G. Sedej se je spomnil naslednjih duhovnikov, ki jih Nemci niso pregnali: 90-letnega Jožeta Lavtičarja v Rateče-Planica; starega, bolehnega župnika v Lescah pri Radovljici; slepega kanonika, strica dekana Matije Škrbca, v Kranju; znanega dekana Hafnerja v Moravčah, ki se je rešil izgona zaradi diplome v spomin na orlovsko udeležbo na olimpijskih igrah v Berlinu. Poseben primer pa je bil Anton Švelc, ki je bil pred vojno izseljenski duhovnik v Franciji. V začetku vojne se je vrnil v domovino in postal župnik v Št. Lenartu nad Škofjo Loko. Po prihodu Nemcev se je skrival in živel med kmeti kot gozdni delavec. Maševal je v nedeljah pod streho cerkve, medtem ko so bili verniki zbrani v cerkvi pod njim. Posledica njegove prisotnosti je bila ta: po več farah Selške doline se je pojavilo v cerkvah Najsvetejše. Tudi to je kril že omenjeni selški župan Benedik. Tisti kraji so bili znani kot zelo verni. Zato so štiti župnika tudi partizani in so z njim delali propagando.

Od mlajših duhovnikov, ki je, podobno kot Marjan Kremžar, misijonaril okrog Jesenic, po Bohinjski dolini in okrog Kranjske gore, je bil Srečko Hut. Tudi njega je g. Sedej osebno poznal in takole označil njegovo smrt. „Partizani so ga nekoč zvalili k partizanskemu ranjencu, češ da potrebuje njegove pomoči. In tam so ga zahrbtno umorili.“

Sledi nadaljevanje razgovora z dr. Markom Kremžarjem o njegovem bratu duhovniku.

Ali je res, da je kaplan Marjan doživel atentat?

Med enim in drugim dušnopastirskim obiskom na Gorenjskem je bil Marjan doma v Trnovem, kjer je opravljal kaplanske posle. Bilo je nekako v začetku leta 1942, v dobi ko so komunisti pričevali svojo revolucijo in je VOS strahovala z umori Ljubljano, partizani pa podeželje.

Tisti večer je Marjan sedel z dvema prijateljema v svoji sobi. Naenkrat se odpro vrata. Mednje stopi človek s pištolo v roki. Ker so bili vsi trije prijatelji v srajciah, moški s pištolo ni vedel, kdo je duhovnik in se je za trenutek zmedel. Prijatelja skočita in se zapreta v kopalnico, Marjan pa se požene nanj in mu izbije pištolo iz rok. In atentator — zbeži. Potem si je Marjan ogledoval orožje in ugotovil, da oni ni streljal, ker se mu je naboj zaskočil. Tisti naboj je Marjan shranil za spomin... Rešitev je pripisoval Mariji.

Kasneje so ugotovili, da sta bila udeležena pri tem dva napadalca. Prvi je šel v kuhinjo in zvezal kuharico, medtem ko je šel drugi po stopnicah, kjer je stanoval Marjan. Oba sta zbežala.

Po tem dogodku je šel Marjan še enkrat na Gorenjsko. Ko se je vrnil, je pravil, da tja ne sme več. Ljudje, da se boje partizanov in da se morajo tisti, ki so mu do zdaj pomagali in so veliko tvegali pred Nemci, zdaj paziti obojih. Rekel je, da ne sme spravljati v nevarnost svojih sodelavcev. No, in ker je bilo takrat v Srbiji že zelo veliko izgnancev iz Štajerske in Gorenjske, ki so tudi bili brez duhovnika, in je škof Rožman želel, da bi kdo od duhovnikov odšel mednje, je začel Marjan hoditi v Srbijo med izseljence. Tudi tam je bil trikrat.

Srbija je velika, kam je hodil?

Z vlakom se je peljal do Beograda, od tam pa do Niša. Nato je hodil peš. Dušnopastirsko delo med izseljenci v Srbiji ni bilo lahko. Tam je bila že precej močno organizirana OF. Komunisti so imeli močan vpliv in Marjan je pripovedoval: „Nekateri me sprejmejo z veseljem, večina pa zato, ker jim prinesem pošto pa darila in pomoč iz Slovenije.“ Tja je šel vedno z zaboji, da je delil pomoč.

Kdo mu je dal pomoč zanje?

Škofija in nekateri svojci.

Ko je šel drugič v Srbijo, je vlak zapeljal za mino in zletel v zrak. Marjan je izgubil vse, kar je imel s seboj. Znašel se je sredi banatske ravnine brez vse-

ga. Spraševal se je, kam naj gre: ali naprej, ali nazaj? Šel je na naslednji vlak proti Beogradu. Ko pride v Beograd na postajo in gre proti izhodu, zagleda neke ob steni svoj kovček z mašnimi potrebščinami. Vse drugo je izgubil, najvažnejše pa je ostalo. V tem je videl božjo voljo, da gre naprej med izgnance, pa čeprav brez materialne pomoči.

Kdo je prinesel kovček tja?

Zelo verjetno je nekdo med razbitinami vlaka hotel kovček ukrasti, misleč, bogve kaj je notri. Ko je pogledal in videl, da mu vsebina ne more služiti, je kovček pustil na postaji, kjer ga je našel Marjan. Druge razlage ni. A tudi ob tej razlagi je videl Marjan v dogodku božjo voljo. Po tistem se je brat še enkrat vrnil domov in pravil, da je tudi v Srbiji vedno bolj nevarno zaradi četnikov, partizanov in slovenskih komunistov. Takrat sem ga vprašal: „Ali se bojiš, da te bodo ubili?“ Odgovoril mi je: „Seveda se bojim. Drugače bo že, a ne bi rad, da bi me zaklali!“ No, potem smo zvedeli, da so ga ravno na ta način umorili.

Kdaj je bilo to? Kdo ga je ubil?

To se je zgodilo marca leta 1943. Ubila ga je skupina srbskih četnikov, pristašev tamkajšnjega krajevnega vojvode Prečanca. Umor pa je baje načrtovala skupina Slovencev, organiziranih v OF. Kot sem slišal, so ti rekli Srbom, da bi Slovenci prestopili v pravoslavje, če ne bi bilo „popa“. Vendar o tem ni dokazov. Tisti ljudje, ki so ga ubili, niso preživeli eno leto, vsi so padli. V kolikor je prišlo do domačih novic, so prišle po dolgih mesecih, letih in po različnih poteh. Marjan se je zavedal nevarnosti in možnosti, da ga bodo usmrtili. To je razvidno iz tega, ker je na majhen listič napisal neke vrste oporoko, kako naj uredijo nekatere stvari, če bi on umrl.

O Marjanovi smrti smo zvedeli šele novembra tistega leta, kmalu po tem, ko je padel drugi brat France v Grahovem. Dolgo časa nismo vedeli, kaj je z njim. Zdelo se je, kot da bi izginila za njim vsaka sled. Šele ko je prišlo o tem iz beograjske škofije uradno sporočilo, smo zvedeli, da je bil ubit. Kar se ve o njegovi smrti, je le toliko, kolikor so se morilci sami bahali in pripovedovali. Vemo, iz katerega kraja je odšel in kam je bil namenjen. Nikdar ni dospel in njegovega trupa niso nikoli našli.

Vpraševal in zapisal
Stane Snoj

Močna zavest o slovenskih koreninah

Dr. Marija Brecelj je urednica Radia Trst A, zaposlena v programskem delu tržaške radijske in televizijske postaje. Pred nekaj meseci je bila na delovnem obisku v Argentini, med slovenskimi ljudmi, ki tam živijo in ohranjajo materinščino in slovensko kulturno izročilo v Južni Ameriki. V soboto, 1. novembra, je bil na slovenski televiziji RAI na sporedu dokumentarec, ki ga je pripravila ob tej priložnosti.

Bi lahko že v začetku rekli, da je bil vaš obisk Argentine in tamkajšnjih slovenskih ljudi pravzaprav vrnitev k svojim koreninam, saj vemo, da ste se rodili prav v Argentini? Povejte kaj več o tem!

Prav gotovo sem ta svoj obisk doživela v veliki meri kot neke vrste potovanje v svojo osebno zgodovino, v kraje, kjer se je izoblikovala moja družina - moja starša sta se namreč poročila v Argentini in vsi bratje smo se tam rodili - imela sem tudi možnost, da sem lahko obiskala svoj „stari dom“, skratka z osebne vidika je to bila enkratna, posebna izkušnja.

Kdaj, zakaj, s kom in tudi kako ste odšli ter koliko časa ste bili v Argentini, s kom in kje ste se srečevali z našimi ljudmi?

Moram povedati, da se je vse skupaj zgodilo popolnoma nepričakovano. Nekje na začetku leta mi je namreč odgovor na slovensko programsko strukturo RAI dr. Nataša Sosič nakazala možnost, da bi službeno potovala v Argentino, saj je vodstvo deželnega sedeža radio-televizijske ustanove pokazalo zanimanje za položaj izseljencev v tej južnoameriški državi. Poleg tega sva s kolegom Ivom Jevnikarjem že pred leti načrtovala dokumentarni film o tragični usodi primorskih padalcev, ki so ob koncu druge svetovne vojne izginili neznanu kam. Eden izmed preživelih, gospod Venceslav Ferjančič, živi v Argentini, in ta obisk bi predstavljal odlično priložnost za televizijsko snemanje njegovega pričevanja. Tudi to dejstvo je, poleg moje osebne povezanosti s slovensko skupnostjo v Argentini, botrovalo temu, da sem bila ravno jaz izbrana za to delo. Do konkretne uresničitve potovanja je nato prišlo marca v precejšnji naglici, saj je stvar najprej za nekaj tednov zamrla, nato pa se je bilo potrebno kar na hitro odpravi-

ti. V dobrih dveh tednih sem tako obiskala Slovence v Buenos Airesu, Mendoza in Bariloach.

Je bila to vaša prva vrnitev v Argentino, kjer ste se rodili, po ponovni vrnitvi vaše družine v naše kraje?

To ni bil moj prvi argentinski obisk, saj sem si leta 1981 po dokončanem študiju na univerzi privoščila dvomesečno potovanje v svojo rojstno državo. Takrat sem seveda bila dosti mlajša, brez velikih osebnih in drugih obveznosti, in lahko rečem, da sem ta obisk dobesedno uživala. Če se povrnem na svojo družino, naj povem, da smo se vrnili v Italijo v dveh „obrokih“, in sicer mama s tremi mlajšimi otroki je sem prišla leta 1963, oče s starejšima bratoma pa leto kasneje. Dolgo let je bila ideja o obisku Argentine samo sen. Prvi ga je uresničil moj oče, nato pa smo se odločili še starejši brat, jaz ter končno še najmlajši brat, ki je pred nekaj leti spremljal mamo v kraje, kjer je preživela najlepša leta svoje zrele mladosti. Osebne vezi pa so bile in so še vedno žive. V časih, ko je

bila Slovenija še del Jugoslavije in je bil vstop na njeno ozemlje za marsikaterega obiskovalca iz Argentine precej problematičen, je bila naša hiša neke vrste „slovenski konzulat“. Pri nas so se takrat oglasili skoraj vsi ti potniki. Redno smo prejeli in še prejemo slovenski argentinski tisk, za pisanje pisem pa sta najbolj „pridna“ starejši brat in seveda mama.

Vas še vedno kaj veže na Argentino, morda kaj več od otroških spominov?

Otroških spominov na Argentino pravzaprav nimam, saj sem jo zapustila kot 6-letni otrok. Ostali so mi le neki prebliski, flashi, večji del svojega argentinskega otroštva pa poznam po pripovedi domačih. Prav tako nisem ohranila poznavanja jezika — španščine, ki sem jo kot otrok še kar dobro obvladala. Ko sem se pogovarjala z nekaterimi rojaki v Buenos Airesu, jim je bilo še najbolj nerazumljivo ravno to dejstvo, da sem dejansko pozabila jezik in da me to sploh ne obremenjuje. Kot sem že omenila, pa smo v nekem smislu vsi družinski člani ostali „Argentinci“. To svojo „blagovno znamko“ občutimo predvsem, ko pride do srečanja z drugimi, ki so se v zadnjih letih odločili za podoben korak - življenje v matici -, in teh je vedno več.

Srečali ste veliko ljudi, pripravili veliko delovnega gradiva za radijske in televizijske oddaje, spoznali najbrž nove ljudi, ki daleč od doma in slovenske domovine ohranjajo jezik in slovensko kulturo, čeprav živijo sredi drugega in drugačnega sveta. Povejte nam, kako to zmorejo, kaj je pravzaprav tisti „argentinski čudež“, ki drži slovenske ljudi pokonci?

Gradiva se je nabralo za več ur tako radijskih kot televizijskih oddaj. Nekaterim pogovorom so pazljivejši poslušalci Radia Trst A prav gotovo že prisluhnili, v preteklih tednih pa se je po televiziji iztekel niz krajših prispevkov o stvarnosti v Argentini. V teh prispevkih so se zvrstili nekateri člani društva Triglav, ki združuje predvojne ekonomske primorske izseljence, pa še Carlos Bizai, predstavnik prvih Slovencev, ki so se preselili v Argentino, točneje v pokrajino Entre Rios. Tudi ti emigranti so prihajali iz naših krajev, predvsem iz Brd. Spregovorila je Irene Lendaro, ki izhaja iz Beneške Slovenije, in umetnik slikar in kipar Marjan Grum. Nekaj minut smo namenili še keramični delavnici družine Nemanič iz

„Mogočni prstan“ v izvedbi Balantičeve šole v Dvorani škofa Rožmana v Slovenski hiši

Šolski otroci slovenskih sobotnih šol Velikega Buenos Airesa v cerkvi Marije Pomagaj

Mendoze. Moj pglavilni cilj pa je bil pripraviti dokumentarec, ki bi obravnaval življenje in delovanje slovenske skupnosti v Argentini. To je, skoraj bi rekla, titansko delo, saj je ta skupnost tako živa in bogato dejavna, da je nemogoče vse zabeležiti. Slučajno se je zgodilo, da se je v dneh, ko sem se mudila v Argentini, ravno poslavljala prijateljska družina Gregorja in Miriam Batagelj, ki je odhajala oziroma se selila v Slovenijo. Njihova odločitev je tako postala rdeča nit moje reportaže in ob njej sem strmila nekatere utrinke iz življenja slovenske povojne emigrantske skupnosti. Kar najbolj pritegne - vsaj tako se je meni zgodilo - tistega, ki ima možnost spoznati to skupnost, je zvestoba narodu, kulturi, jeziku. Že četrta generacija goji lepo slovenščino, ki bi ji marsikdo v naših, prav gotovo manj zahtevnih okoliščinah lahko zavidal. Argentinski čudež sloni na nekaterih temeljih, med katerimi bi izpostavila vero in zavest pripadnosti neki skupini ljudi, ki je zaradi vojne in dogodkov v prvih povojnih časih doživela tragično usodo izseljenišva.

Kakšno je socialno stanje slovenski ljudi v Argentini?

Slovenski ljudje v Argentini prav gotovo občutijo posledice skoraj brezupne ekonomske krize, v kateri se je v prejšnjih letih znašla država in ki jo le s težavo presega. Med njimi pa vlada velika solidarnost, ki je bila sicer v vseh teh letih značilna za to skupnost. Pomembno nalogo ima pri tem npr. Zveza slovenskih mater in žena, ki nekaterim starejšim, ki bi s svojo pokojnino ne mogli plačati niti najnujnejših zdravil, nudi

svojo konkretno pomoč. Pomembna so tudi zavetišča, v katerih lahko živijo v svojem ambientu starejši ljudje, ki nimajo možnosti, da bi ostali doma. Mlajši si pomagajo, kot znajo in morejo, večkrat ima vsak po več služb, da lahko preživi sebe in družino. Družine pa so številne, tako da je otrok v tej skupnosti res veliko. Ni nobena redkost, da srečaš mlado družino s petimi ali šestimi otroki. Moram reči, da vsi posvečajo posebno pozornost prav otrokom in mladim, ki odraščajo v prijaznem okolju in imajo veliko možnosti na razpolago, tako v skupnosti sami, kot tudi v širšem argentinskem svetu.

Bi se jih veliko vrnilo v domovino, če bi se imeli kam?

Verjetno bi se marsikdo odločil za selitev v Slovenijo, toda ne samo iz ekonomskih razlogov. Narodnost je med Slovenci v Argentini tako velika vrednota, da je prav gotovo bistvena tudi v tem primeru. Zanimivo je, da se za ta korak pretežno odločajo mlajši, ki so se tam rodili, in torej ne moremo govoriti o vrnitvi. Starejši ostajajo raje tam, kjer so zgradili svoje domove - tako osebnne, kot tudi skupne (teh je v Argentini 13) - in kjer so zrastle njihovi otroci. Njihova Slovenija se začne znotraj njihovega stanovanja, kjer najdeš veliko narodnih simbolov, knjig, slik iz Slovenije. Vsi pa se, če se le morejo, odločijo za obisk svoje matične domovine, ki jo z zemljepisnega in kulturnega vidika odlično poznajo.

Kako je z mladimi in najmlajšimi, še čutijo neko vez s slovenskim narodom, Slovenijo?

V tem smislu opravljajo poleg družin bistveno vlogo šole. Vsak dom namreč prireja osnovnošolski sobotni tečaj, kjer se otroci učijo slovenščine, slovenske zgodovine in zemljepisa, poseben poudarek pa je na petju. V tem okviru tudi pripravljajo razne prireditve, kjer otroci nastopajo. Imela sem priložnost, da sem prisostvovala otvoritveni slovesnosti ob začetku šolskega leta. Slovenski otroci iz velikega Buenos Airesa so se zbrali v Slovenski hiši - kulturnem središču te skupnosti - in po šolski maši sledili igri *Mogočni prstan* Frana Milčinskega v izvedbi šole iz San Justa. Predstava je bila presenetljivo bogata, odlično izvedena, nastopilo je okrog 50 otrok, ki so prepričljivo podali svoje vloge. Moram reči, da sem se na tiho spraševala, če bi bili tudi mi zmožni prirediti kaj takega. Mladi pa imajo možnost, da obiskujejo srednješolski tečaj - v Buenos Airesu, Mendozi in Bariloachah - in ob zaključku svoje slovenske študijske poti so nagrajeni z obiskom v Sloveniji.

Vemo, da je večina Slovencev, ki so skozi desetletja načrtnega zamolčevanja v Argentini ohranila narodno samobitnost, jezik in korenine, bila dolga desetletja ranjena zaradi znanih medvojnih in povojnih krvavih dejanj na Slovenskem. Kako ste vi zaznali to rano danes v Argentini in kako se je do Slovencev v Argentini spremenil odnos matične domovine Slovenije po osamosvojitvi Slovenije?

Zavest o izvoru je v tej skupnosti zelo prisotna in vsakoletne dobro obiskovane proslave v spomin na pobite domobrance so znak, da je tako. Če pri-

V PRIMEŽU

REVOLUCIJE

IVAN LAVRIH

POZDRAV IN POKLON GRČARSKIM JUNAKOM

Ta govor je bil napisan za spominsko slovesnost 7. novembra 1993 v Mozlju, ob 50-letnici partizanskih pobojev v Mozlju, na Travnji gori in drugod. Takrat je Društvo za ureditev zamolčanih grobov v Mozlju in na Travnji gori postavilo spominske križe. Ivan Lavrih na slovenski ni mogel priti, govor je poslal prirediteljem, ki so ga na slovesnosti prebrali.

Kdo sem, ki tole pišem? Ime mi je Ivan Lavrih, upokojeni župnik v Ameriki. Pa to res ni pomembno. Pomembno je to, da sem po vsej verjetnosti edini še živ, ki sem preživel skupaj z grčarskimi junaki zapore v kočevskem gradu, slavni kočevski proces in taborišče v Medvedjekovem gozdu nad Glažuto, od koder sem pobegnil.

Zakaj sem ostal živ? Morda zato, da vam povem resnico o grčarskih junakih, resnico, ki smo jo morali tajiti petdeset let. Omenjati njihova imena ali iskati njihove grobove je bil narodni zločin.

Moje prvo srečanje z grčarskimi junaki je bilo v Grčaricah samih, samo en dan prej kot so partizani začeli napad na Grčarice. Joj, koliko veselja in poguma je bilo v teh fantih. S kakšnim veseljem so mi pripovedovali, da vsako uro pričakujejo pomoč srbskih četnikov, ki bodo prišli iz Like, vsaj 200 naj bi jih bilo. Povedali so mi, kako je šel major Novak kakšnih deset dni pred začetkom

napada v Liko in je tam dobil zagotovilo od poveljnika liškega četniškega odreda majorja Bjelajca, da bo takoj poslal pomoč. Nekateri grčarski poveljniki so to verjeli, nekateri pa so dvomili. Poleg tega jim je major Novak, ki je bil v Ljubljani, prepovedal izpad iz Grčaric, čeprav bi bil izpad celo osmega ali devetega septembra še mogoč. Srbski četniki so, kot smo izvedeli kasneje, prišli le do Srbskih Moravic, kjer so jih partizani razbili. Tako pomoči ni bilo od nikoder. To je bila prva tragedija Grčaric. Druga je bil boj sam. Partizani niso zavzeli Grčaric, kot so se hvalili kasneje, ampak so jih zavzeli italijanski topovi. Brez italijanske pomoči Grčarice ne bi padle, čeprav je bilo v Grčaricah le okoli 150 četnikov. Seveda komunistični zgodovinarji opisujejo padec Grčaric kot eno največjih partizanskih zmag. Ujete grčarske vojake so komunisti odpeljali, zvezane z žico, v kočevski grad.

Moje drugo srečanje s četniki je bilo

v kočevskem gradu. Mene so partizani ujeli na Turjaku. Tudi Turjak je padel zaradi Prajerjeve izdaje in italijanskih topov, ki so štiri dni neprestano razbijali grajske zidove. Po strahotnem pretepanju, zasramovanju in pljuvanju v obraz - terenke iz Velikih Lašč so se najbolj odlikovale - so nas duhovnike in bogoslovce z vlakom odpeljali iz Velikih Lašč v Kočevje in nas zmetali v grajske zapore, med četnike. Bogoslovce so po nekaj dneh odpeljali v stiški samostan, duhovniki Franc Malovrh, Jaka Mavec in jaz pa smo ostali med četniki. Med četniki je bil seveda tudi njihov kurat Tonček Šinkar. Tako smo v smrtnih celicah kočevskega gradu skupaj doživljali strahote teh zaporov in strahote kočevskega procesa.

Vem, da se sliši neumno in nemožeče, pa vendar je res, da sem najlepše dneve svojega duhovniškega življenja doživljal v kočevskih zaporih med četniki. Res so to bili dnevi fizičnega trpljenja, lakote, pretepanja, zasramovanja, pljuvanja v obraz, dnevi smrti, ne samo telesa, ampak tudi duha. Vse v nas so hoteli umoriti.

Na drugi strani pa so bili to dnevi ljubezni, pokore, odpuščanja, spreobrnjenj. Najlepše spovedi v svojem duhovniškem življenju sem doživel v kočevskih zaporih. Rudolf in Cigo in Tonček, se še spominjate? Koliko veselja in ljubezni in odpuščanja je prišlo v duše teh na smrt obsojenih. Ko pride mir v dušo, ko se vrne božja ljubezen, ko se srce pribori do odpuščanja, tedaj se napolni z radostjo in veseljem.

To so bili dnevi spoznavanja duš in človeške narave na smrt obsojenih. V trpljenju in v senci smrti človek pokaže,

merjam svoje vtise o tem med svojim prvim obiskom leta 1981 in tokrat, pa se mi zdi, da so to bolečino nekoliko olajšale spremenjene razmere v Sloveniji. Dejstvo, da ta tragedija ni več zamolčana, da je prišlo do nekaterih poskusov, da bi zgodovino tistega dramatičnega obdobja napisali na manj ideološki način, kot je bilo do pred nedavnim, je pripomoglo k temu, da se slovenska povojna skupnost v Argentini ne čuti več odrinjena od svoje matice. Osamosvojitve Slovenije pa je po drugi strani predstavljala skoraj problem, saj je pomenila uresničitev sanj, ki so bile neke vrste vez, življenjska gonilna sila v tej skupnosti. Takrat so se mnogi spraševali, kaj

se bo v skupnosti zgodilo. Kot rečeno, so se v teh letih nekateri - zdi se, da jih je okrog 400 - odločili za selitev v Slovenijo, drugi pa navdušeno nadaljujejo svoje delo in ne kaže, da bi tej skupnosti grozil narodnostni zaton.

Najlepši vtis iz Argentine in tudi kako lepo misel našim bralcem za konec pogovora!

Glede vtisov bi težko izbrala kak poseben dogodek iz svojega bivanja med Slovenci v Argentini, ker je bilo lepih trenutkov res veliko. Morda bi izpostavila odlično gostoljubnost, pripravljenost na pogovor in pozornost do gosta, ki sem jo povsod čutila. Izrabim pa to priložnost,

da se med številnimi osebami, ki sem jih obiskala, posebno zahvalim vsem iz družin Batagelj in Klemenčič - posebno še Klemenčičevim fantom, ki so mi velikodušno prepustili svojo sobo - pa še družini Arnšek Magister in Lučki Kralj v Barilochah ter Bibi Bajda v Mendozii.

Morda bi za konec še izpostavila željo, ki so mi jo mnogi zaupali med tem obiskom. Zelo si želijo stikov z drugimi Slovenci, pa naj bo to iz matice kot iz zamejstva. Ti stiki jim pomenijo potrditev narodnostnih vrednot in zato bi bilo prav, če bi prišlo do pobud v tem smislu.

Hvala lepa za pogovor!

Jurij Paljč

kaj je. Toliko ljubezni drug do drugega, toliko razumevanja, spoštovanja in pomoči nisem doživel še nikdar v življenju. Ko so vrgli Gabrijela Capudra vsega krvavega in pokritega z ranami v celico številka 1, mu je Cigo rekel: „Jaz bom ustreljen, na, pojej mojo čorbo, morda ti bo kaj pomagalo. Lačen si.“ In ta dva sta bila politično in ideološko daleč narazen. Smrt premosti vsa nasprotja.

To so bili dnevi veselja in pesmi. Čeprav smo se komaj premikali od lakote in slabosti, peli smo pa le. In tako lepo. Tonček, Cigo, Rudi, Joco, se še spominjate? Tonček je vedno „čez“ zapel. Vrstile so se pesmi *Dekle, kdo bo tebe ljubil, N'mav čez izaro, Lipa zelenela je ...* kar brez konca. Komunisti so kleli in divjali, besno grozili, mi pa smo peli. Prepričani so bili, da nas bodo strli, uničili, bilo pa je ravno nasprotno.

To so bili dnevi spoznavanja drug drugega. Ljudje vseh političnih strank in ideologij, toda eno je bilo vsem skupno: neizmerna ljubezen do naroda in svobode. Vsi so bili pripravljeni dati svoje življenje za to. Videli smo tudi, da so naši politični prepiri, naša nesloga in naša neodločnost, morda celo ljubosumnost mnogo prispevali k naši tragediji v Grčaricah in na Turjaku. Danes so vsi mrtvi. Sam sem ostal pri življenju. Sprašujem se: ali smo se kaj naučili od njihovih opominov?

To so bili dnevi, v katerih smo ure in ure preživeli s svojimi družinami, s svojimi prijatelji zunaj ječe. Nikogar nisimo osebno poznali in vendar smo si vse povedali, o svojih otrocih, ženah, prijateljih, o našem poklicnem delu, ničesar nisimo tajili. Saj se nismo v vsem ujemali, vendar smo se ljubili in drug drugega spoštovali.

To so bili dnevi, ko smo v svojih željah in pogovorih pojedli vse žgance in klobase in „štrudeljne“ in pečene kokoši. Ure in ure smo se razgovarjali, kaj bi jedli, če ..., koga bi povabili na pojedino, če ..., kaj je boljše, pa ni bilo ničesar, samo lakota in žeja.

To so bili dnevi slavnega kočevskega procesa, o katerem pravi Saje, da je bil „mejnik na razvojni poti našega procesnega reda na osvobojenem ozemlju“, proces, „ki je potekal po vseh splošno veljavnih načelih procesualnega prava“. V resnici je bil ta proces največja farsa, tragična komedija, največja sramota naroda, največji zločin nad slovenskim narodom, ena sama ostudna laž. Zločin grčarskih junakov je bil samo eden:

ljubili so svoj narod, svojo domovino, svojo vero in sovražili so komunistično laž. V komunističnem slovarju pa to pomeni: narodni izdajalec. Za to „izdajstvo“ so darovali svoja življenja. Kje ste danes sodniki, morilci slovenskih junakov? Kržišnik, Tominšek, Polak, Cetinski, Puc, Vodušek, Stante, Kraigher, ki ste obsodli naše fante na smrt? Nekateri ste že tragično odšli po svoje plačilo, drugi se hinavsko izgovarjate in mečete svojo krivdo na druge, tretji pa se še danes ponosno potikate po ljubljanskih kavarnah in uživate mastne pokojnine.

Kar jih ni bilo obsojenih na smrt na procesu, jih je obsodil Franc Pirkovič-Cort z besedami: „Vsi ste veleizdajalci, vsi zaslužite smrt.“ In tako se je zgodilo.

Iz celice številka 1 so poklicali sledeče: Marjan Strniša, Pavel Vošnar, Mladen Milovanovič, Anton Šinkar, France Malovrh, Rudolf Marinčič, Ivan Lisac, Ljubomir Konečnik, Marjan Končan, Drago Tomazič, Vladimir Kien, Jože Štepec, Franc Muren, Franc Mihelič, Gabrijel Capuder in Viktor Habič. V celici številka 1 sem ostal sam. Obtoženci so napisali na stene celice svoja imena, svoje želje, svoja spoznanja in svoje nasvete in dali na desetine naročil meni, če bom ostal pri življenju. Predno so odšli na hodnik, smo skupaj zapeli *Slovenec sem*, nato pa še *Kristus kralj*, in pokončno odšli iz celice. Vse so zvezali z žico za roke, po sredi pa debela vrv in s tovornjakom so jih odpeljali proti Mozlju, kjer je kroglja v tilnik končala njihovo življenje. Tonček, dobro se te spomnim, kako si vprašal partizane na hodniku: „Kdo me bo ustrelil?“ Pa je eden odgovoril: „Jaz, hudič beli.“ In Tonček je rekel: „Vzemi moje nove gozdarje, da se boš tako vsaj kdaj spomnil belega hudiča.“ In ga je sezul. Tonček je šel bos v smrt.

Ta žalostna zgodba se je ponavljala uro za uro, noč za nočjo. Ob desetih, ob polnoči in ob dveh zjutraj so navezali nove žrtve in jih odpeljali v smrt. Nobenega procesa, nobene obtožbe, nobenega zagovora, nobene porote, samo Cortove besede „Vsi zaslužite smrt“. Pravilo komunističnega „procesualnega prava“.

Od vseh, v gradu zaprtih, nas je ostalo samo 45. Nas so zvezane z žico odpeljali preko Grčaric na Medvedjekov gozd, kjer sem jaz s tremi drugimi sotrpini uspel pobegniti. Druge so z Medvedjekovega gozda odpeljali na Travnogoro, kjer so pobiti našli svoj grob, svoj zadnji dom. Tak je bil konec grčarskih

junakov, pravih slovenskih herojev.

Naj ponovim, da kočevski proces ni imel nobene zakonske podlage. Bil je samo orodje v rokah revolucije, katere namen je bil uničiti svoje idejne in politične nasprotnike. Zato kočevski proces ni bil nikakršen sodni postopek, ampak krut zločin nad slovenskim narodom. S tem procesom komunisti niso hoteli ubijati samo ljudi, ampak tudi hrepenenje po svobodi, po neodvisnosti, po svobodni Sloveniji. Hoteli so uničiti dušo in identiteto slovenskega naroda in narediti Slovence sužnje komunistični partiji. Njihova borba ni bila borba za slovenski narod ali borba proti okupatorju. Njihov namen je bil samo eden: uničiti vse, ki niso trobili v komunistični rog.

Petdeset let je že preteklo v večnost od tistih strašnih kočevskih dni. Petdeset let smo morali molčati o strašnem kočevskem zločinu, petdeset let so morali biti grobovi naših junakov pozabljeni. Njihovi pogrebi so bili žalostni: brez krst, brez križa, brez duhovnika in molitve, le divje kletve pijanih morilcev in odmev rafalov.

Za petdesetletnico ste se zbrali, da postavite tem žrtvam spomenik priznanja in hvaležnosti za njihovo žrtev. Komunisti so bili prepričani, da bo strel v tilnik končal njihova življenja. Kako so se motili! Danes so vstali iz svojih grobov, kjerkoli so, in njihova imena so vklesana v kamen, v večni spomin narodu in zgodovini. Z odkritjem tega spomenika ste danes pokazali vsemu svetu, kdo so pravi junaki slovenskega naroda, in da komunistični heroji niso nič drugega kot zločinci nad slovenskim narodom. Grčarski junaki so dali vse, kar so imeli, da bi ostal narod živ. Sistem nasilnega in zločinskega komunizma se je zrušil, vaša ideja svobode, demokracije in človekovih pravic pa je ostala živa. Vaša imena, vklesana v kamen, so nam v poroštvo, da ta ideja ne bo nikdar umrla, ampak bo rodila bogate sadove v svobodni in demokratični Sloveniji. Ta spomenik naj bo vam v zahvalo, nam pa v opomin: nikdar več vojne, nikdar več nasedanja komunističnim lažem. Ta spomenik naj bo živa priča naše ljubezni do slovenskega naroda in vaša smrt poroštvo za našo svobodo in naše narodno življenje. Nam vsem pa v trajen spomin, da je temelj naše bodoče Slovenije v ljubezni, odpuščanju, priznanju krivice in obžalovanju, predvsem pa v sodelovanju vseh, v skupni svobodni Sloveniji.

S slovenskim pozdravom Ivan Lavrih.

LJUDSTVO MOJE, KAJ SEM TI STORIL ...

Članek je IVAN LAVRIH napisal po izidu knjige *Farne spominske plošče*. Objavljen je bil v *Ameriški domovini* v Clevelandu, 31. avgusta 1995. Medtem je leta 2000 izšla tudi še druga knjiga *Farnih spominskih plošč*, v kateri je objavljenih 4.813 imen; v obeh knjigah torej že 12.205 imen žrtev komunistične revolucije.

Tako se začne napis na farni plošči za pomorjene domobrance pri podružnici sv. Urha v Zaklancu pri Horjulu.

„Ljudstvo moje, kaj sem ti storil, s čim sem te užalil, odgovori mi.“ Na plošči je križani Kristus, toda obe nogi sta odbiti, kakor tudi desna roka. Gospod Jože Cvelbar je lepo povedal, da so s tem komunisti pokazali sovraštvo do živega Kristusa in sovraštvo do večnega Boga ter vsega, kar je v zvezi z Bogom. Res, to so komunisti storili Kristusu, to so storili njegovi Cerkvi tu na zemlji, to so storili slovenskemu narodu.

V prvi knjigi *Farne spominske plošče* je napisanih 7392 imen, in to le iz 83 župnij, kar pomeni, da je komaj polovica umorjenih omenjena v tej knjigi. Druga, morda celo tretja knjiga nam bo prinesla nova odkritja in popolnejšo resnico.

Pred seboj gledam tisoče in tisoče imen in številke rojstva in smrti. Vendar to niso le prazne črke, imena in številke. Za vsakim imenom se skriva človek, človeško življenje. To so kmetje z žuljavimi rokami, mladi fantje, ki so sanjali o poroki, družini, svojih bodočih otrocih, sanjali, kako bodo našemu narodu dali novo svobodno življenje.

To so delavci, ki so po tovarnah darovali svoje delovne moči. To so bili študentje, ki so se pripravljali, da bi bili vodniki našega naroda. To so bili profesorji, zdravniki, inženirji, politiki, ki so bili stebri našega naroda.

To so bili duhovniki, bogoslovci, redovni bratje in sestre, 237 jih je bilo.

To so bili ljudje, ki so nekaj pomenili v družbi; bili so stebri slovenskega naroda, ki so ustvarjali, bili so poroki lepše prihodnosti našega naroda, ljudje, ki so ljubili, odpuščali, pomagali, darovali samega sebe za narod in svobodo. To so bili ljudje, ki so vedeli, da je komunizem največja nesreča za slovenski narod, kot je svaril škof Gregorij Rožman. Vsi ti so morali darovati svoja življenja samo zato, ker niso hoteli prodati svojih duš in svojega naroda komunističnim razbojnikom.

Teh naših domobrancev niso morili kakšni posamezni ponoreli in pijani div-

ŽUPNIK IVAN LAVRIH

jaki ali razbojniki. Pomor je bil načrtno ukazano od zgoraj, od najvišjih funkcionarjev komunistične partije. Edvard Kardelj je jasno zabičal Zdenki Kidrič, ki je vodila vosovsko morilno tolpo: „Likvidirajte naše sovražnike, kjerkoli in kadarkoli morete.“

Največja laž je, da je bil boj partizanov ali OF boj proti okupatorju in fašizmu. Njihov revolucionarni boj je imel samo en namen: uničiti vse Slovence, ki niso trobili v komunistični rog.

Je to res? Naj številke povedo resnico: od leta 1941 do 1945 so komunisti v Sloveniji ubili nekajkrat manj Nemcev in Italijanov kot pa Slovencev. Slovencev okoli 15.000, okupatorjev pa je padlo samo nekaj tisoč, Italijanov nekaj čez 1000 in Nemcev dva do tri tisoč, saj se zanje tudi še danes navaja komaj približne številke. Teh 15.000 pomorjenih Slovencev je bilo najbolj zavedni del naroda, cvet naroda in up za boljše prihodnost.

Odgovorite zdaj, komunisti: proti komu ste se borili? Kaj je bil namen vaše revolucije? Rekli ste: „Ustvarili bomo boljši svet.“ Resnica je bila: smrt naroda, za vas pa oblast. Vaš partizanski pozdrav „Smrt fašizmu, svoboda

narodu!“ je bil gola laž.

Tako ste uničili več kot eno generacijo najplemenitejših Slovencev. Ne samo to, uničili ste na tisoče prihodnjih slovenskih družin, ki bi jih ti mučenci ustvarili. Vaš zločin je bil kakor uničujoča povodenj, ki je zalila naš narod. Uničili ste narodu noge in roke in ga pribili na križ, da tam umrje kot naš Zveličar.

Mitja Ribičič je tako nedolžno govoril o povojnih pokolih domobrancev, da je šlo samo za nekaj tisoč najhujših zločincev, ki jih je pobila JLA v okviru zaključnih operacij.

Še čudno, da vsaj to prizna, da so jih vsaj nekaj pobili, ker mu je drugače spomin čisto odpovedal. Rekel je: v zaključnih operacijah. Kaj je pozabil na pogodbo, podpisano 17. maja 1945 med partizani in Angleži, v kateri je napisano, da se morajo vrniti vsi domobranci in vračajočim se ne sme povedati, kam gredo? V 4. členu pogodbe je zapisano, da se morajo vsi slovenski partizani na avstrijskem ozemlju do 21. maja umakniti s Koroške. Tako je bila prodana Koroška in domobranci za ceno umika partizanov s Koroške. Celotno angleški vojaški dokumenti omenjajo, da je bilo vrnjenih okoli 9000 domobrancev.

Res čudno: Ribičič o vsem tem prav nič ne ve. Cela generacija Slovencev je bila uničena in zakopana v grob. 50 let se ni smelo o tem genocidu spregovoriti niti besede. Zdaj so farne spominske plošče javna obtožnica komunistične partije za njene pomore.

Še ena strahotna misel se poraja v moji glavi, ko listam po knjigi o farnih spominskih ploščah. Recimo, da bo tujec prišel čez 15 ali 30 let ali kadarkoli v prihodnje na naša pokopališča in prva stvar, ki mu bo padla v oči, bodo plošče z imeni pobitih Slovencev na vsakem pokopališču. Bral bo imena pomorjenih in letnice smrti. Vsi so bili pomorjeni v letih od 1941 do 1945. Edina misel tega tujca bo, kakšen narod je vendar živel na ozemlju Slovenije v letih 1941-1945? Saj to je moral biti narod divjakov, morilcev, največjih zločincev, da so mogli nad slovenskim narodom zakriviti tak zločin.

Tujec bo imel prav. Vladali so zločinci, propadleži, ljudje, ki so se prodali Stalinu in komunizmu, ljudje, ki so vladali samo z lažjo in umorom. Ta pečat bo za vedno ostal na zgodovini slovenskega naroda, bo za vedno vklesan na farnih spominskih ploščah po vsej Sloveniji. Križani bo kar naprej jokali na križu: „Ljudstvo moje, kaj sem ti storil, s čim

Duhovno življenje je objavilo

PRED 70 LETI (1934)

6. januarja je izšla 33. številka verske priloge *Slovenskega tednika* z imenom **Naše duhovno življenje**, na štirih straneh. Prilogo ureja slovenski dušni pastir Josip Kastelic. Kot doslej ima tedenska priloga več stalnih zaglavij: besedilo nedeljskega evangelija, *Cerkveni koledar* s kratkim opisom življenja svetnikov, katerih se Cerkev spominja na dneve v tednu ter urnik slovenskih nedeljskih verskih obredov, *Malo katekizma za naše male*, *Cerkvena kronika* s krsti, porokami in smrtni med slovensko skupnostjo v Argentini, ki je povezana s slovenskim pastirstvom in povestjo za dušnim pastirstvom in povestjo za otroke *Storžek*. V januarjskih številkah je bil objavljen podlistek *Father Coughlin*, prispevek p. Bernarda Ambrožiča iz ZDA. Nadaljujejo se *Argentinski filmi* in sicer tretje poglavje z naslovom *Smrt v Argentini*, v katerem Franc Dalibor v ironičnem slogu opisuje navade in razvade tukajšnjega življenja.

Redne slovenske službe božje v Buenos Airesu ima duhovnik Josip Kastelic na Paternalu v cerkvi sv. Neže, Avalos 250. Maša s slovensko pridigo in slovenskim petjem je dopoldan ob 10. uri, popoldne ob 16. uri

sem te užalil, odgovori mi."

Odgovora ne bo. Ne zaradi tega, ker bi jih bilo sram, ampak zaradi tega, ker resnice nočejo priznati. Laž vlada še danes. Enoumja še dolgo ne bo konec. Gledajo, pa ne vidijo, poslušajo, pa ne slišijo, berejo, pa nočejo razumeti. 50 let komunistične vzgoje rodi bogate sadove. Ljudje se tega sploh ne zavedajo.

Ko sem bil še otrok, je moj oče vsak večer po rožnem vencu zmolil še en očenaš za „zdravo pamet“. To je danes najbolj potrebno.

K O N E C

pa slovenske pete litanije.

„Gospod župnik paternalne župnije in slovenski izseljeniški duhovnik posebno vljudno vabita na slovesno procesijo svete Neže v nedeljo, 21. januarja, ob pol sedmih zvečer slovenske pevce in vse Slovence, katerim je določeno najčastnejše mesto, takoj za kipom in duhovščino. Želita in pričakujeta, da bo procesija letos tako in še bolj slovesna in veličastna kakor je bila druga leta.“ Procesije se je udeležilo več kot 40 slovenskih mož ter 60 žena in deklet.

PRED 60 LETI (1944)

IZ UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Z januarsko številko se začneja 12. letnik mesečnika *Duhovno življenje*, katerega urejuje izseljeniški duhovnik Janez Hladnik. Sporoča bralcem, da z raznih strani dobiva čestitke za urejevanje, za kar je hvaležen, da pa bi bil še bolj hvaležen naročnikom, če bi poravnali zaostali dolg in še kaj priložili za tiskovni sklad.

Revija ima polovico člankov v slovenskem, polovico pa v španskem jeziku. To velja za načelne, vzgojne in zgodovinske članke ter novice iz Slovenije, ki v tem času preživlja vojno in revolucijo. Urednik skuša biti objektivni in nevtralen poročevalec predvsem glede bratomornega spopada. V slovenščini izhaja potopis *Po Argentini sem in tja*, v kasteljansčini pa Finžgarjev roman *Por svobodnim soncem* v prevodu Darinke Čehovin, z naslovom *Bajo el sol libre* in ilustracijami Vande Čehovin.

PO ARGENTINI SEM IN TJA

V podlistku s tem naslovom Janez Hladnik opisuje svoje pastoralne obiske med slovenskimi rojaki po Argentini, z njemu lastnim šegavam pa istočasno direktnim slogom, kjer ne

izbira kaj dosti besed. V januarjski številki med drugim karakterizira razne kategorije rojakov, s katerimi ima opraviti kot dušni pastir: „Tisti, ki so najboljši, tiste vidim v cerkvi, druge v gostilni, tretjih pa nikjer. Pač! Tretje pa vidim, kadar je kdo lačen in raztrgan in se šele tedaj spomni, da je slovenski kaplan v Argentini, kadar je sestradan kot pes, ali potreben priporočila, da ga bodo sprejeli v bolnico, ali pa išče dela ali miloščine. Deset let je klel farje in razgrajal po oštarijah, ko je bil na pol ali čisto pijan, da je vse farje treba pobiti. Ko je v stisko prišel, se je najprej spomnil na 'gospoda kaplana' in se k njemu zatekel po pomoč in se seveda gromozansko čudil, kako da ga jaz nič ne poznam, on pa da me dobro pozna...“

POTRES V SAN JUANU

15. januarja je potres porušil mesto San Juan. Umrlo je 5000 oseb, 15000 pa je bilo ranjenih. Dušni pastir Janez Hladnik vabi rojake: „Vsak naj velikodušno dokaže svoje sočutje in doprinese, kar more, da bo vreden tudi on pomoči, kadar je bo potreben. Imamo tamkaj doma naše stiskane, gladne, premražene in umirajoče. Njim ne moremo pomagati, zato pa naj se obrne naša ljubezen do teh, Bog pa bo našel koga, kateri bo pomagal našim tam doma.“

SLOVENSKA KRAJINA

Sredi meseca januarja je bil občni zbor društva, ki združuje prekmurske rojake katoliške vere iz okolice Avellanede. V nov odbor so bili izvoljeni: Luis Šeruga, Štefan Časar, Štefan Ritoper, Štefan Črnko, Ivan Cipot, Jožef Korpič, Andrej Gomboc, Koloman Krajcer, Jože Matuš, Franc Bojnec, Martin Kus-tec, Jože Žlebič, Leo Lah, Ludvik Fujs, Imre Ozvald, Adalbert Preininger, Karl Sapač in Janez Hladnik.

Ob zaključku se je govorilo o potrebi, da se začne misliti na lasten društveni dom. Določilo se je tudi, da daruje društvo za pomoč potresnim žrtvam v San Juanu \$100 iz društvene blagajne.

NA ESTANCIJI SAN JUAN

Namesto v zavod šolskih sester v San Antonio de Padua je letos na zadnjo nedeljo v januarju dušni pastir Janez Hladnik povabil rojake na izlet na estancijo San Juan v bližini La Plate. Estancija je v Argentini ena najstarejših in najlepše urejenih, last družine Pereyra Iraola. Upravitelja, zakonca Božič, sta dobila dovoljenje od gospodarjev za obisk skupine Slovencev, katerih je prišlo okrog 300 z devetimi omnibusi. V glavnem je organiziral izlet, ki je imel tudi verski značaj, odbor *Slovenske krajine*. Najprej je bila sv. maša v kapeli estancije, med katero je pel avellanedski pevski zbor, nato skupni asado in razvedrilo, popoldne pa pete litanije in blagoslov. Poleg Hladnika se je celodnevne prireditve udeležil tudi slovenski dušni pastir Vladimir Zmet SDB iz La Plate.

Pismi

BRANKO ROZMAN

*Pismo sem prejel od doma,
čudno pismo brez besed.
Niti črke, niti zloga,
belo kakor češnjev cvet.*

*Bela barva, barva mraza,
bel je sneg in zima nema,
bel obup je, bele roke,
bel je grob in krizantema.*

*Odgovoril sem jim, pisal
čudno pismo brez pisave,
niti črke, niti zloga,
le zeleno, kot so trave.*

*Brst zelen je v mladoletju
in v pomladi novi upi:
spet vzkali, vzbrsti življenje:
staro vino v novi kupi.*

PRED 50 LETI (1954)

Izšla je prva številka **22. letnika mesečnika *Duhovno življenje***. Urejuje dr. Franc Gnidovec. Revija *Katoliški misijoni* izhaja posebej. To leto ima **prilogo za otroke *Mladi misijonar***.

9: Na Pristavi v Moronu se prične **slovenski tečaj** s poučevanjem verouka. Odslej bo vsako soboto.

10: V prostorih župnijske dvorane v San Justo je bila **3. misijonska tombola**. Glavni dobitki so bili šivalni stroj, kolo in radio-kombinado.

17: Slovenski pevski zbor (SPZ) **Gallus je praznoval peto obletnico obstoja** v Argentini. Njegovi začetki segajo 9 let nazaj v begunsko taborišče Monigo pri Trevisu. Tam so se našli prvi pevci, ki danes sestavljajo zbor. Nato so prišli meseci dela in uspehov v Serviglianu, pa spletak s strani tujcev v Sennigalliji, dokler ni ta zbor, pomnožen s pevci iz koroških taborišč, zaživel v Argentini pod imenom **Gallus**. Zbor redno prepeva pri slovenski službi božji v Buenos Airesu in na kulturnih prireditvah. „Slovenska izseljenska skupnost je hvaležna zboru za opravljeno delo in samo želi, da bi **Gallus** tudi vnaprej bil glasnik naše najvišje slovenske pevske kulture in stalen opomin rdečim oblastnikom v domovini, ki so sicer mogli odstraniti najboljše slovenske ljudi s slovenske grude, niso pa mogli preprečiti, da bi isti ljudje v tujini nadaljevali z delom, ki so ga morali doma nasilno prekiniti.“

17: Ko so prišli v Argentino novi naseljenci, je zamrlo romanje k sv. Antonu Padovanskemu v kraju z istim imenom (San Antonio de Padua, 28 km iz Buenos Airesa), kakor tudi romanje k Materi božji pompejski. Letos je skušal dušni pastir Janez Hladnik **obnoviti svetoantonsko romanje** in mu je uspelo. Prišli so rojaki obeh emigracij od vseh strani Vélikega Buenos Airesa, bili pri sveti maši in nato poslušali petje združenih pevskih zborov. Proslavili so tudi 400-letnico Svete gore.

Tudi Slovenci v Argentini so se pridružili **svetovni molitveni osem-dnevnici** za edinost vseh kristjanov, ki je bila med 18. in 25. januarjem.

Po nekaj več kot triletnem delovanju med Slovenci v Mendozi se je duhovnik **Janez Malenšek vrnil** v laplaško nadškofijo. Dokler ne pride nov stalni slovenski dušni pastir, bodo skrbeli za mendoške rojake slovenski duhovniki iz sanluiške škofije.

Brezjanski romar

JEREMIJA KALIN
(dr. Tine Debeljak)

*Iz Doma v plamenih
z Marijo na raménih,
z Marijo Brezjansko
smo šli čez Ljubelj...preko mej...
vedno naprej...vedno naprej
svojo pot izgnansko.*

*Iz taborišč...čez oceane...
v pampe, s trni posejane,
z nami pomoč Marije.
Kje najdemo še kamen,
da zložimo Jo z rámen,
da z nami počije?*

*Kje Zanje Hram lestencev,
da Kraljico Slovencev
ustoličimo z vsemi siji?
Romamo s celine na celino,
iščemo novo domovino,
iščemo prestol Mariji.*

*Našli smo ga - v Lemontu!
Gradimo ga - v Torontu!
V St. Jamesu, v Lujanu oltarje!
V cerkváh srenj naših gostuje!
V domih nad družinami čuje!
V srcih nam topel žar je!*

*V nas Si, mi ob Tebi, Brezjanski!
V procesiji velikanski
nosimo Te s celine na celino:
vsa srca prižgana kot sveče,
v vseh plamenih prošnja trepeče:*

Vrnimo se v Domovino!

iz naše kronike

METKA MIZERIT

• „Slovenska pesem naj živi“, je bilo geslo **Slomškove proslave** slovenskih osnovnih šol v Buenos Airesu. Vršila se je v soboto, 4. oktobra, v Slovenski hiši. Najprej so se učenci s starši in učitelji udeležili skupne sv. maše v cerkvi Marije Pomagaj. Daroval jo je delegat dr. Jure Rode. Med pridigo je razložil svetli del rožnega venca. Vsaka šola je pripravila sliko ene skrivnosti, katero je tudi molila naprej. Po maši je bilo nadaljevanje prireditve v Dvorani škofa Rožmana. Učenci so zasedli že prej označene prostore. Šolska referentka pri Zedinjeni Sloveniji, Ani Klemen, je pozdravila vse navzoče. Spored je bil zamišljen kot koncert. Nastopili so učenci vseh šol. Prva se je predstavila Prešernova šola iz Castelarja, ki je pod vodstvom Mojce Jelenc zapela sledeče pesmi: *Poznate deželo; Himno Prešernove šole; Marija rad te imam; Rdeča žoga*. Šolska referentka je nato prebrala poučno Slomškovo zgodbo: „*Pajek in muha*.“

Pri nastopu je sledila Slomškova šola. Učenci so živahno zapeli: *Moja vas; Moj očka ima konjička dva; Pri nas na Koroškem in Prišla je miška*. Navdušene pevke vodi Marcel Brula.

Naslednja skupina iz tečaja ABC po slovensko je tudi zapela štiri pesmi in sicer: *Dežnico; Na počitnice pelje nas vlak; Zvonček že kliče; Poj, poj, ljuba ptičica*.

Sledilo je Slomškovo razmišljanje „*Podobe po hišah*.“ Skupina iz Baragove šole je zapela: *Naj pojéjo otroci; Mi Slovenci; Naj te pozdravim, Marija; Pripravimo palačinke; Muren*.

Dve pesmi, *Svetniki vsi in Kuko vica*, je zapela skupina iz Jurčičeve šole. Sledila je Slomškova zgodba „*Dvoje mladih dreves*.“

Otroci iz Rožmanove šole so pod vodstvom prof. Lučke Marinček Kastelec, zapeli sledeče pesmi: *Ptičja svatba; Mir; in Veseli hribček*.

Zadnja je nastopila Balantičeva šola. Zapeli so: *Zdravilo za strah; Na nebu zvezde; Ura budilka; Rdeči avto; Sinička*.

Za konec so učenci osmega razreda podarili svojim učiteljicam in učitel-

jem rdeč nagelj. Ani Klemen je otrokom čestitala k lepi prireditvi in jim želela, naj gojijo ljubezen do slovenske pesmi in slovenskega jezika.

• **Dijaki tretjega letnika SSTRMB** so v nedeljo, 2. novembra, pod vodstvom kateheta g. Francija Cukjati in prof. Mirjam Oblak, obiskali zavod Cottolengo in Marijino svetišče v Schönstadt. Mali Cottolengo v Claypolah je ustanovil Don Orione, ki bo leta 2004 proglašen za svetnika. Dijaki so si ogledali zavetišče, kjer redovnice skrbijo za 400 bolnikov. Obiskali so ženske in moške paviljone ter bolnico. Zvedeli so, da je tam tudi šola. Cottolengo ima kuhinjo, kjer kuhajo za vse prebivalce zavoda, pekarno, njivo in lastno pokopališče. Ko so si vse ogledali in tudi pozdravili nekatere bolnike, so odšli v Schönstadt. V lepi, moderni cerkvi so imeli sv. mašo, prepevali so tudi slovenske pesmi. Po maši so obiskali še malo kapelico, kjer so se slikali. Odpravili so se v park na malico, potem pa se odpeljali domov. Doživeli so lep dan.

• V soboto, 8. novembra, je **Slovenska kulturna akcija** priredila večer, ki ga je posvetila umetniškemu delu **jezuita patra Marka Rupnika**. Predaval je arh. Ivan Kogovšek, njegov bratranec, ki je svoje podajanje ilustriral z diapozitivi in odlomki iz filma. Večer se je vršil v mali dvorani Slovenske hiše; udeležilo se ga je več ljubiteljev lepe umetnosti.

• **Izlet slovenskih šolskih otrok** je bil v soboto, 8. novembra. Otroci so se v spremstvu svojih učiteljic podali na pristavo slovenskih lazaristov v Glew. Najprej so imeli skupno sv. mašo, ki jo je daroval g. Janez Cerar CM. Bogu so se zahvalili za vse prejete dobrote v preteklem letu. Po maši je šolska referentka pri Zedinjeni Sloveniji, Ani Klemen, predstavila prof. Karla Groznika, ki je vodil atletski turnir. Otroci so tekmovali v teku, metanju krogle in skokih v daljavo. Pomerili pa so se tudi v igri med dvema ognjema in seveda v nogometu. Čeprav je dež malo nagajal, so otroci preživeli lep dan v naravi, na svežem zraku. Zvečer so

se srečni vrnil domov, saj je izlet najlepši šolski dan.

• **51. mladinski dan** se je vršil v nedeljo, 9. novembra, v Našem domu v San Justu. Začel se je s sv. mašo v stolnici. Somaševala sta krajevni župnik g. Toni Bidovec in g. Franci Cukjati, ki skrbi za versko življenje naše mladine. Po maši so v Našem domu najprej dvignili obe zastavi ter zapeli obe himni, potem pa nadaljevali tekme v odbojki. Opoldne so se okrepili pri skupnem kosilu.

Zvečer je bil kulturni program. Najprej je vse navzoče pozdravil mladinski referent pri Zedinjeni Sloveniji, Stan-ko Jelen, in čestital mladim k njihove-mu dnevu. Zvezna predsednika mladinskih SDO in SFZ, Monika Klarreich in David Rot, sta izrekla dobro-doščilo vsem mladim, pa tudi drugim, ki spremljajo delovanje mladih. Sledili so nastopi mladine iz vseh slovenskih domov Velikega Buenos Airesa. Pri-stavska mladina je ob kresu zaplesala belokranjsko kolo. Skupina iz San Justa je pokazala hvaležnost do Argentine; zaplesali so argentinske folklorne plesne. Mladina iz Slovenske vasi pa je poskočila ob zvokih moderne elektronske glasbe. Iz San Martina so mladi nastopili s športno vajo, iz Ramos Mejie pa so zarajali pajacki.

Vsi skupno in vsak po svoji moči naj bi gojili slovensko narodno zavest, je bil napotek slovenskim mladinskim organizacijam za prihodnost. Na koncu so zmagovalcem na mladinskih tekmah razdelili pokale. Ker so mladi iz San Justa pridobili največ točk in osvojili prvo mesto, so dobili prehodni pokal dr. Starca, tokrat že tretje leto zaporedoma, zato bo ostal pri njih za vedno. Mislim, da je pokal ostal tam, kamor bi si ga želel dr. Starc.

• Kot vsako leto, so se tudi letos **srečali rojaki iz taborišča Trani** in sicer v nedeljo, 9. novembra, v Slovenskem domu v Carapachayu. Udeležili so se sv. maše in imeli v domu skupno kosilo; medtem so se pogovarjali in obujali spomine.

• **Občni zbor Zveze slovenskih mater in žena** je bil v četrtek, 13. novembra, v Slovenski hiši. Vodila ga je predsednica Zveze gospa Pavlina Dobovšek. Zbora so se udeležile predstavnice vseh okrajev. Odbornice in predstavnice so prebrale poročila o delu v preteklem letu. Gospa predsednica se je zahvalila vsem gospem za

sodelovanje. Ker je ostal isti odbor še za eno leto, smo nadaljevale s sestankom. Diplomirani časnikar Tone Mizerit nam je predaval o temi: „Kam gre Argentina?“ Sledil je živahen razgovor, saj nas vse zanima naša prihodnost.

- V Buenos Airesu je pel znani **slovenski pevski zbor Carmina Slovenica iz Maribora** pod vodstvom Karmine Šilec. Zbor, katerega sestavljajo deklice od trinajstega do osemnajstega leta starosti, je pel v zlati dvorani Colona v četrtek, 13. novembra. Privabil je lepo število poslušalcev, ki so navdušeno sprejeli njihovo petje. Potrdile so sloves, ki ga uživajo.

- **Sklepna prireditelja Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka.** Živahno, skoraj razposajeno ozračje je bilo v Slovenski hiši v soboto, 15. novembra. Dijaki srednješolskega tečaja so za letos končali z učenjem.

Najprej smo se zahvalili Bogu za blagoslov v preteklem šolskem letu, kakor je pri pridigi poudaril delegat dr. Jure Rode, ki je maševal dijakom, njihovim staršem in profesorskemu zboru.

Pomaknili smo se v Dvorano škofa Rožmana. V veži je bila razstava, ki jo je pripravila prof. Mirjam Oblak z dijaki, ki imajo predmet etnografijo. Prireditelji smo nadaljevali v dvorani. Posamezne točke programa je povezoval arh. Jure Vombergar, ki je pozdravil navzoče goste, starše, profesorje in dijake. Vse navzoče je nagovorila ravnateljica tečaja prof. Neda Vesel Dolenc, še posebej pa se je poslovlila od petošolcev RAST-i XXXII., ki zapuščajo tečaj. Čestitala je tudi dr. Marku Kremžarju, ustanovitelju tečaja k petinšestdeset-letnici. Nagrajeni so bili najboljši dijaki, dobili so knjige, ki jih je darovalo društvo Slovenija v svetu. Nagrajenci so sledeči: Marjanka Oblak in Mikaela Omahna, Marjanka Grohar in Marjanka Rožanec, Jože Rožanec, Andrejka Kinkel in Gabrijela Vasle. Ravnateljica prof. Neda Vesel Dolenc in razredničarka prof. Metka Mizerit sta razdelili spričevala in diplome dijakom petega letnika. V njihovem imenu se je od tečaja poslovila Gabrijela Vasle. Zahvalila se je profesorjem in staršem za njihov trud in pomoč. Prof. Metka Mizerit je predstavila almanah, ki so ga pripravili dijaki petega letnika pod njenim vodstvom. Almanah nosi naslov „Naši domovi.“ Spregovorila je tudi

Ena Marušič v imenu staršev dijakov petega letnika.

Sledili so nastopi prvega letnika. Pod vodstvom prof. Lučke Marinček Kastelic so zapeli koroško „Tam, kjer teče bistra Zila“ in „Kukovico“ ter prekmursko „Marko skače.“ Nato so pod vodstvom predmetnega profesorja Lojzeta Rezlja recitali pesmi „Zlata skrinja“ in „Najlepša dragotina.“ Dijaki petega letnika so recitali Papežovo „Biti zdoma“ in Prešernovo „Lepo Vido“ v šestih jezikih. Dijake drugega, tretjega in četrtega letnika je pripravila prof. Mirjam Oblak. Predstavili so Alpsko področje in zaplesali gorenjske plese. Zborček drugega letnika se je predstavil s pesmijo „Srce je žalostno.“ Pripravil jih je Rok Fink. Dijaki prvega letnika so recitali Prešernovo „Zdravljico“. Končno so petošolci v šaljivem tonu predali ključ „učenosti“ nastopnim abiturientom. Zaplesali so tudi „carnavali to“, ki so se ga naučili za predstavo v Sloveniji. Končno smo vsi skupaj zapeli „Slovenija v svetu.“

- **Naš dom San Justo** pogosto prireja zanimive dejavnosti. V nedeljo, 16. novembra, je predaval jezuit **p. Alfredo Sáenz** o temi: „Antonio Gramsci in kulturna revolucija.“ Predavanja se je udeležilo lepo število rojakov.

- **Društvo upokojencev** je v nedeljo, 16. novembra, praznovalo peto obletnico ustanovitve. Zbrali so se na prijateljsko kosilov Našem domu v San Justu.

- **Zveza žena-mati iz San Martina** je imela svoj redni sestanek v četrtek, 20. novembra; vodila ga je predsednica gospa Ančka Podržaj.

- **Praznik Kristusa Kralja** je bil v nedeljo, 23. novembra. Slavje je bilo v slovenski cerkvi Marije Pomagaj. Sv. mašo je daroval pater dr. Alojzij Kukovica DJ. Somaševali so: delegat dr. Jure Rode, prelat g. Jože Guštin in g. Toni Bidovec. Pri pridigi je pater dr. Alojzij Kukovica govoril o pomenu praznika; kaj današnjim katoličanom pomeni Kristus Kralj vesoljstva. Mogočno ljudsko petje je spremljalo mašno daritev.

Zaradi bolezn dr. Mirka Gogole, ki je bil naprosen za govor ob petdeseti obletnici smrti dr. Alojzija Odarja, je dr. Jure Rode prebral članek, ki ga je ob deseti obletnici njegove smrti napisal dr. Ignacij Lenček. Iz nagovora smo zvedeli za življenjsko pot in plodovito delo, ki ga je opravil dr. Alojzij Odar. Za konec smo zapeli vedno lepo

in mogočno pesem: „Povsod Boga.“

- V četrtek, 27. novembra, je **Zveza žena in mater, odsek Ramos Mejia**, organizirala obisk Kongresne palače. Po ogledu so se gospe podale v Puerto Madero na malico. Izlet je vodila gospa Pavla Škraba.

- **Slomškova šola** je za zaključek pripravila **igro Kirkinčo Tinčo**. Igro je napisala **Nani Šušteršič Rezelj** in igra je doživela krstno predstavo v soboto, 29. novembra, na odru Slomškovega doma.

Tinčo je kirkinčo, ki ni popolnoma enak svojim vrstnikom. Nekaj ni v redu z njim. Zato se odpravi na sever Argentine, da bi poiskal zdravilo za svojo „bolezen.“ Sreča se z različnimi živalicami, ki jim ne zna razložiti kaj ga muči. Čeprav mu želijo vsi pomagati, ga spremlja le njihova ljubezen in naklonjenost. Celo Pača Mama ne pozna pravega zdravila zanj. Končno ga kondor ponese v Slovenijo, kjer se sreča z družino ježev. Tem je še najbolj podoben, vendar ne popolnoma enak. Ježki ga sprejmejo v svojo družbo, ostane med njimi in se veseli lepih hrušk. Je sedaj popolnoma srečen? Zdi se, da ga še vedno nekaj tišči pri srcu. Spominja se svojih prijateljev in sovrstnikov z drugega kontinenta. Je simbolična podoba otrok dveh domovin? Igra je lepa, besedilo dopolnjujejo pesmi, ki so jih otroci peli kot solisti ali v skupinah.

Glavne vloge so igrali: Tinčo — Pavel Oblak; učitelj Nandú — Cintija Seljak; tukan — Aleš Šmalc; flaminga Minga — Lucijana Jakoš; Pača mama — Veronika Rezelj; urpila — Zofija Marolt; kondor — Zofija Loboda; boter jež — Martin Smole; ježoznanstvenik — Damijan Malalan. Nastopile so še skupine kirkinčev, flamenge, Indijanci, lame, kaktusi, drevesa, otroci, ježi, hruške in navijači.

Čestitke odlični režiserki Andrejki Vombergar Štrfček, kateri so pomagali sodelavci. Plesi: Pavlinka Vombergar; glasba: Martin Dobovšek, Dani Cestnik, Pavel Erjavec, Marko Štrubelj, Aleksander Cestnik, Claudio Selan. Pesmi je učil Marcelo Brula. Scenarija: Andrea Quadri Brula in pomočniki. Obleke: Tonči Koželnik Malalan in pomočnice. Luči in zvok: Matjaž Ribnikar in Dani Cestnik. Šepetanke: Erika Ribnikar, Aleksandra Omahna, Mojca Vombergar. Maskiranje: Danica Malovrh s pomočniki. Diapozitive: Dani Cestnik, Tone Rode. Oblikovanje programa: Rozka Snoj.

REVOLUCIJA v moji kuhinji

MARIJA OMAHEN, ŠVICA

Pred nekaj leti so me vztrajne bolečine v hrbtu prisilile, da sem se namenila h kiropraktiku. Dvakrat tedensko me je s krepkimi sunki uravnaval. Nekega dne pa je zahteval, da mu napišem na listek, kako izgleda moja prehrana.

Ob naslednjem obisku sem mu izročila listek, on pa je v roko rdeč svinčnik in s krepkimi zamahi prečrtal vse, kar je bilo proti njegovim načelom o zdravi hrani.

„Jejte veliko surove zelenjave, opustite pa mesne jedi! Korenje, peso, zelje, kolerabice in špinačo ne kuhajte več. Naričajte si iz tega surove solate. Jejte Bircherjevo sadno jed!“

Nekdanja učiteljica se je tisti trenutek počutila kot majhen šolarček, ki je napravil v nalogi kopicco napak. Ali sem res sebe in mojo družino doslej napak hranila? Kljub vsakdanjem uživanju solate in sadja sem postala negotova. V reform trgovini sem si kupila nekaj knjig in se začela resno, zanimati za zdravo prehrano.

V moji kuhinji so se kmalu pokazale posledice. Zgodila se je prava revolucija. Za vedno je izginila bela moka, izginil je bel sladkor, izginile so bele testenine, vse konzerve in neprimerna posoda. Zdaj kuham v težki, emajlirani posodi. Na kuhinjski mizi je pritrjen in za takojšnjo rabo pripravljen ročni mlin za žito. Vsak dan sproti pričaram iz njega dišečo, črno domačo moko, polno dragocenih vitalnih snovi. V omari so pšenični, ovseni, proseni kosmiči, testenine iz polnovrednega žita, nepoliran riž, prava morska sol, tjava sladkor in melasa, med in črn kruh, kot ga jedo švicarski kmetje v Wallisu. V hladilniku je vedno sveže mleko, skuta, jajca, jogurt, sir vseh vrst in biološko, se pravi z naravnimi gnojili vzgojena zelenjava. Vedno so doma sveža jabolka, limone, banane, pomaranče ali mandarine ter drugo sezonsko sadje, mandeljni, lešniki, fige in rozine. Skratka: sama naravna hrana, ki ni denaturirana.

Ko sem pred dnevi dobila v izpolnjenih anketne liste nekega zavoda za zdravo prehrano, sem ob odgovorih napravila pregled rezultatov, ki so se v tem času

pokazali. Bila sem prijetno presenečena nad tako pozitivno bilanco. Tule na kratko nekaj ugotovitev.

Vsi štirje družinski člani smo takorekoč neumorni, manj se utrudimo, kot smo se pred leti. Tudi bolj produktivni smo. Gripa, ki so se prej vsako zimo po večkrat pojavljale v našem domu, so skoraj povsem izostale. Nihče ni v zadnjih treh letih čuval bolniške postelje. Moji nekdanji nahodi, ki so trajali kar v enem od oktobra pa tja do aprila, so popolnoma izginiti. Saj res, tega še opazila nisem! In medtem, ko imajo vsi otroci iz hiše operirane mandeljne, naša dva fanta niti ne vesta zanje, ves čas ni bilo niti ene angine. Nekdanje zaprtje je pri vseh izginilo brez sledu; danes imamo vsi odlično prebavo in nobenih prebavnih motenj.

Zdravniki in zobozdravniki bi bili v zadnjih letih brez kruha, če bi jih ljudje tako malo potrebovali kot naša družina. Zobje ne gnijejo več, zobnega kamna tudi ni. Kje je še fant, ki ima pri 18 letih eno samo plombirano luknjico na zobovju? In kje so danes še 9-letni fantiči s popolnoma zdravimi, nepopravljenimi zobmi? Znan ljubljanski specialist mi je pred 20 leti prerokoval, da bom zaradi paradentoz v nekaj letih ob vse zobe. Zdravnik je umrl, moji zobje pa še žive in grizejo, paradentoz se je v zadnjih letih skoraj povsem ustavila. Anketa o rezultatih zdrave prehrane na naši družini pa me je opozorila še na nekaj. Na duševno razpoloženje. Naš mlajši sin me je že nekajkrat resno vprašal, če morda jaz vem, zakaj je on vedno tako dobre volje. Sam si ni znal razlagati tega pojava. Jaz pa sem le ugotavljala, da postaja vedno bolj

podoban Piki Nogavički, kakršno smo videli v filmih. Poskakuje po stanovanju, glasno prepeva, neprestano ga nekaj zanima in njegova aktivnost je v šoli pritegnila učiteljevo pozornost. A barometer dobre volje se je dvignil pri nas vseh. Družinsko življenje je postalo bolj živahno, veselo, dejavno.

Revolucija v kuhinji se je zgodila namenoma počasi, skoraj neopazno, a temeljito. Nihče ni bil nejevoljen nad pojavu neke nove jedi, nasprotno! Sveže solate, lepo okrašene z redkvicami, drobnjakom, paradiznikovimi in jajčnimi rezinami, polite z okusno solatno omako so vedno našle dobre in zadovoljne odjemalce. Kaj šele skutine in jogurtove jedi, pa dišeče sadne in rozinove pogače, pripravljene iz do-

mače-črne moke, medu, mleka in jajc, polite s skutino kremo! Pa kranjska potica, kako slastna, dišeča in polnovredna je iz sveže mlete pšenice!

Ali nam ni dolgčas po mesnih jedeh, klobasah in konzervah, bo zdaj kdo vprašal.

Ne, nikomur in prav nič. Za nobeno ceno ne bi sedaj zamenjali te polnovredne, bogate hrane za tisto, kakršno jedo danes tisoči okrog nas. Takoimenovano dobro, meščansko hrano. Nobenega poželenja ni po tovrstnih jedeh in običajnih sladkarijah, ker organizem dobi vse, kar potrebuje. Prepričani smo, da nam je ta hrana izboljšala telesno zdravje in odpornost, zvišala telesno in duševno razpoloženje, pregnala boleznin in nagnjenost k nekaterim boleznim. Skratka, danes se počutimo vsi tako dobro kot nikoli prej. Prišla sem do spoznanja, da je zdravje ljudi odvisno predvsem od tega, koliko ve o pravilni prehrani gospodinja in kako skrbi za vsakodnevne obroke.

Šele ob takem temeljitem obračunu o spremembah opazi človek, da so kronične bolečine v hrbtu izginile, da ni v družini več nobene migrene in glavobolov, kadar pride nad Švico topli föhn, da sta počasi izginila dva dolgoletna ekcema, ki ju zdravniki niso mogli ugnati, da se revmatične bolečine v levi nogi nič več ne pojavljajo, da se lahko pri delu bolje in dlje koncentriramo, da nas nikdar več ne zebe v roke in noge...

Kako dobro, da pridemo do takih odkritij, dokler smo še dokaj zdravi in naši organi še niso utrpeli škode zaradi kroničnega pomanjkanja vitalnih snovi v hrani!

malo za šalo...

„Ni pošteno, da mi toliko računate za striženje las, ko pa jih imam tako malo,“ pravi plešasti mož pri brivcu.

Ta pa odvrne: „To je plačilo za iskanje.“

Jaka sedi pred hišo in v škafu vode namaka trnek. Mimo pride sosed:

„Koliko se jih je pa že ujelo?“

„Ti si že četrti!“

Med župnikovo pridigo je neki moški zaspal, dve ženici pa klepetata poleg njega.

Župnik: „Govorita bolj potihoma, da se vajin sosed ne zbudi.“

Janez: „Kaj je s tabo, Tone, da imaš tako razpraskan in zabuhel obraz?“

Tone: „Ah, to..., to je žensko ročno delo...“

„Tvoja zadnja beseda je torej ne?“
„Da!“

Zdravnik: „Le ti moreš ozdraviti

moje srce.“

Vojak: „Mojemu srcu si zadala neozdravljivo rano.“

Diplomat: „Skleniva večno zvezo.“

Vrtnar: „Nama bo pot skozi življenje s cvetjem posuta.“

Zidar: „Sezidajva si najin dom.“

Zvezdoslovec: „Ti si moja najlepša zvezda.“

Tat: „Ukradla si mi srce.“

Šofer: „S teboj bi se vozil do konca sveta.“

Astronavt: „Skupaj potujva skozi vesolje.“

Prijatelj svetuje prijatelju, naj reče deklici, ki jo občuduje, da jo ima tako rad, da niti jesti ne more več...

Ko jo drugo jutro sreča, ji pravi: „Vselej, ko te zagledam, me mine ves apetit.“

Dekle fantu: „Ko sem mami pokazala tvoj zaročni prstan, mi je rekla, naj te kar vzamem, ker se takoj vidi, da nisi zapravljivec.“

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Sprijaznil sem se s komunizmom, ker sem dojel, da gre za naravno katastrofo, ki se ji ne moreš izogniti.
- Razlika med Leninom in Stalinom je bila bistvena. Prvi je imel brado, drugi pa samo brke.
- Komunizem in fašizem sta siamska dvojčka.
- Volitve so zanesljiv način, da pridejo na oblast najslabši.
- Komunisti so naredili največ za demokracijo. Če bi ne bilo komunizma, ne bi imeli česa demokratizirati.
- Dolgoročni cilj socializma je bil, da bi bili vsi enako bebasti.
- Pogoji za spravo je, da se mrtvi opravičijo živim.
- Revolucije so pospeševale razvoj tehnike. V francoski revoluciji so izumili giljotino, v oktobrski pa gulage.
- Slovenci nismo ksenofobi. Sovražimo se samo med seboj.
- V socializmu smo volili po večnokrožnem sistemu.
- Poznam Slovenca, za katerega so bili vsi, ki niso mislili tako kot on, Neslovinci.
- Imamo dve možnosti: iti nazaj v prihodnost ali naprej v preteklost.

KJE JE KAJ

Negotovost in upanje —	
Marko Kremžar	1
Škof Andrej Stanovnik -	
začasni tajnik CELAM-a	2
Duh resnice, ki oživlja —	
Nadžkof dr. Franc Rode	3
Nagrada za film o Petru Opeki	3
Sonet — Lojze Grozde	3
Marija in njeno sredništvo —	
Papež Janez Pavel II.	4
Angela Mérici — Silvester Čuk	4
Nameni Apostolata molitve	
za januar	5
Hvalnice Devici Mariji —	
Sv. Bernard	6
Križa vrednot — Peter Vencelj .	7
Imeti otroke, ali ni to	
danes norost?	8
Otrok ločenih staršev	8
Čemu družina? —	
Iz revije On živi	9
Čakanje spada k življenju —	
A. Ludwig Balling	9
Vprašujete-odgovarjamo — L.K. .	10
Angel svobode — Anselm Grün. .	10
Poklicne želje mladostnikov — Dr.	
Hubert Požarnik	13
Kako „jih“ vzgajati v prestopnike? —	
Guy Gilbert	14
De esto no se habla —	
Héctor Simeoni	15
Ob odkritju spomenika dr. Tinetu	
Debeljaku — Zorko Simčič	16
Vovkov spomin in opomin —	
Janez Juhant po Radiu Ognjišče .	18
Kratke novice 11, 12	19
Trnovski kaplan Marjan -	20
Močna zavest o slovenskih	
koreninah - Dr. Marija Brecej	
v Novem glasu	22
V primežu revolucije —	
Ivan Lavrih	24
Duhovno življenje je objavilo	27
Pismi — Branko Rozman	28
Brezjanski romar —	
Jeremija Kalin (dr. Tine Debeljak)	28
Iz naše kronike — Metka Mizerit	29
Revolucija v moji kuhinji —	
Marija Omahen, Švica	31

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Direktor: mons. dr. Jure Rode - Urednik: arh. Jure Vombergar - Tehnični urednik: Stane Snój - Članica uredniškega odbora: Metka Mizerit - Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina - Tel.: +54-11-4636-0841 - Fax: +54-11-4636-2421 - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877 - Oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L. - EE. UU. 425 - C1101AAI Buenos Aires, Argentina - Tel.: +54-11-4362-7215 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRILIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 2004: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Jorge Rode, Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina.

Od zgoraj in od leve: 1. Dne 27. novembra se je skupina rojakov iz okolice Slomškovega doma na povabilo krajevne ZSMŽ sprehajala po novem naselju v Puerto Madero. — 2. „Prostovoljci“ pri obrezovanju drevja v Slomškovem domu. — 3. Družinica Janeza Jereba, ki se je preselila v Slovenijo... Janez nam pridno pošilja fotografije s tamkajšnjih srečanj „Argentincev“. — 4. V cerkvi Marije Pomagaj je bila krščena 23. avgusta 2003 TATJANA ZOFIJA BRULA, hči Marcela in Marte, roj. Selan; botra sta bila Andrejka Selan Vombergar ter Pavel Brula. — 5. Končno smo „ujeli“ g. Toneta pri delu, ko slika kulise... —

6. V nedeljo, 28. decembra, je namreč Tone Oblak obhajal svojo - sedemdesetletnico! Še na mnoga leta! — 7. V slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Aires sta se 11. januarja 2003 poročila Lučka Vombergar in Edi Tušek. Čestitamo!

Od zgoraj in od leve: 1. in 2. V nedeljo, 2. novembra, so se člani 3. letnika SSTRMB odpeljali v Schönstadt, prej so šli pa še v Claypole, kjer so obiskali bolnike v Malem Cottolengu (Foto: Lučka Oblak). — 3. in 4. Fantje in dekleta, ki so prejeli pokal na 51. skupnem mladinskem dnevu v Našem domu v San Justu. — 5. Še en posnetek s te mladinske prireditve (Foto: Marko Vombergar). — 6. in 7. Koncertni zbor Carmina Slovenica pod vodstvom Karmine Šilec 13. novembra v Teatru Colon (Foto: Stane Snaj).

